

מנכרים שאין צרחנן ארבעה והם מקועים במסמרות של צרול והם משולנים כשליכה הסולם ואין צפחה בין השליכה שלשה טפחים וצנך יב) מנכסים אומה צהדס וערבה אם פוסלים הסכך מחמת המסמרות לפי ששמעתי בשם אחד גדול שנתאכסן צצית אחד מצני עירנו וזוה להוציא המסמרות מהסכך הודיעני טעמו אי משום שמקלין טומאה [וכו'] תשובה אומה חכס שאסר לא יג) מאומה טעס שאמרת אסר ואולי מפני מה שאסר אחד מרצוטי י"ג יד) דכיון דהנכרים מקועים במסמרות הרי כל הנכרים כנסר אחד רחב [ארבעה] ויש צהס משום גזירת תקרה (יד) ויש שחלקו עליו

לסיכוך מדינא שרי לסכך זה אלא לאסור משום גזירה דמי יודע וכו' ואתו כולי עלמא לסכוכי זהו ולפי זה דיעבד ינא ידי חובתו אם סיכך צהס דלא גרע משוטרי דבסמוך אכל אם לא צויה לאומן לתקן לסכך אלא שקנאה לסכך צה מדינא נמי אסור ומיהו לענין מעשה בכל ענין לא ינא ידי חובתו אפילו דיעבד דלא דמי לשוטרי דלא פסילי אלא משום דילמא שביק להו ופסיק והילכך אי לא נפיק ינא ידי חובתו דיעבד אכל הכא דפסולין משום דחיישינן דילמא אתו כולי עלמא לסכוכי צה ועצרי אדאורייתא דיעבד נמי פסולה ועיין צצית יוסף שחילק צנך בסמוך אכל חצילה (שלב ד"ה וחצילה) ונראה לפי

ואתה הנח להם כיון שנהגו שאף על פי שאינם נביאים הם בני נביאים (פסחים טו.) ע"כ (ד*) : ודבר"ן כתב צפרק הישן (י. ד"ה ולענין הלכה כיון) נקטינן כרבי יהודה דכשם שאין מסככין צדנר המקבל טומאה כך אין מעמידין צו משום גזירה ואף על פי שעבשו נהגו לסמוך סוכות על גצי כחלים שאין מסככין צהס לפי שאין גידולו מן הארץ היינו טעמא משום דלא שכיח לסכך צכיוולא צהס ועוד דכולי עלמא ידעי דכל כי האי גוונא צית דירה מיקרי ולא סוכה הילכך ליכא למיגזר ויש שנהגין לעשות צכותלים דפנות של קנים משום היכרא שלא ינא נראה כסומך על הכותלים לגמרי ומדת חסידות צעלמא הוא כל זה לפי שיטתו של הרצ אלפסי ז"ל (שם) אכל הר"ה (המאור שם ד"ה ובסומך) פוסק דצברי חכמים עכ"ל : ודברי חרומת הדשן צה כתוב טו) צקוף סימן מר"ל (שלו. סוד"ה והר"ן) :

דברי הרא"ש הא דקטנה סתמא עומדת לשכיכה אלא אם כן עשאה לסיכוך היינו שרוב בני אותה העיר עושין אותה לסיכוך וכן אכל גדולה שרוב אנשי המקום נוהגין לשכך עליהן וכן פירש צהגהות שלחן ערוך (ס"ו) ולקמן (סי' זה סעי' יא ד"ה ומ"ש) אכל דין סיכוך נכרים כצנתי דין מחללואת שקובעין צגגין כעין תקרה צסם הכל צו : בתב צחרומת הדשן על הסולמות דמותר לסכך צהן משום דאינו צה מן המקבל טומאה דאורייתא וגם אינו קרוב למקבל טומאה מדאורייתא וקשה לע"ד אמאי אינו קרוב לסולמות שקובעין צעגלה וכן לסולמות שקובעין צשיפוע אכל הכותל להניח סס עשז שיאלכו הסוקים משם וכן שאר צהמות שהסולמות האלו עשוין לקבל עשז ותצן ומצואה צעודו צביבילים ושאר דברים ומקלין טומאה מדאורייתא וצאגודה צפרק קמא (סי' ה) כתב וזה לשונו המוספות הביאו חורת כהנים דמעט סולמות מעומאה ומשמע אפילו טומאה דרצנן ולפי זה היה מותר להניחו על גצי סכך וראיתי רצוטי אוקרין ולא ידעתי טעמא אם לא משום גזירת כלים כדאמרינן צקוף פרקין (כ:) עכ"ל נראה דנראה לומר גזירה משום שאר סולמות שהן כלים כדפרי"ו ואף על גז דר' חייא צר אצח צסם רצי יוחנן הוא דמוקי לה לפלוגמא דרבי מאיר ורצי יהודה צנסרים משופין ומשום גזירת כלים (טו.) וקיימא לן כרבי יהודה דמסככין צנסרים אלמא דלית ליה גזירת כלים ומשום הכי פסקו הפוסקים דסככה צחילים זכרים כשרה ולא גזרינן זכרים אטו נקצות מכל מקום איכא למימר דהלכה כרבי מאיר צגזירותיו (ערוצין טו.) כמו שכתב הראש"ד (השגות על המאור ז.) הביאוהו הרא"ש (סוף סי' כח) והרמב"ן (מלחמות ז:) ואם כן שפיר אית לן גזירת כלים אליבא דר' חייא צר אצח דשמא הלכה כמותו והוא הדין דגזרינן לדידיה זכרים אטו נקצות ומשום הכי גזרינן נמי צסולם שאינו עשוי לקבל אטו שאר סולמות העשוין לקבל גם דרשנות מהר"ל אסר הסולם ומהרא"י גופיה כתב שם דאחד מהגדולים דרש דאין לסכך צסולם גם הרשב"א צתשובה צסימן קצ"ה כתב לאסור הסולם אם לא ששליצותיו קצועות על גצי ירכותיו הא כל שירכותיו נקובין לקבל שליצותיו פסולין אף על פי דעשוין למלאות וכו' ומשמע אפילו נקובין מעבר לעבר פסולין משום דקרוב למקבל טומאה מדאורייתא וכמו שנראה מהאגודה ומהר"ל שלא חילקו ואסרו צסחם כל סולמות וכן נ"ל עיקר וכן פסק צהגהות שלחן ערוך (ס"ו) דכיון דבתשובה הרמב"ן כתב דיש להסתפק צוה לכן אין לסכך עליו : א"עוד נ"ל דאפילו דיעבד אם הניחו סולם על הגז וסיככו על גציו דכל הסוכה פסולה כיון

→

דמעמיד הסכך הוא והרמב"ן (מלחמות י. ד"ה אמר הכותב) והר"ן (י. ד"ה ולענין הלכה כיון) צפרק הישן צמתלימין דהסומך סוכתו צנרעי המטה הסכימו דלהר"ף טעמא דהמעמיד מקבל טומאה הוא העיקר ודלא כמו שכתב הרא"ש (פ"צ סי' א) וכיון שראייתם צרורה אין להקל ולא כמו שכתב מהרא"י להקל גם צוה כמו שכתב לשם צסימן ז' ונ"א וכן הוא צמהר"ל צתשובה סימן פ"ג וחילק על הגדולים שאוסרים צדנר המעמיד אלא דברי האוסרים עיקר והא דכתב הרשב"א צתשובה סימן רי"ג דאין המסמרות פוסלין את הסכך המרובה מן איירי דאין המסמרות מעמידין הסכך דאף צלא המסמרות היה להן עמידה וכן הא דתקרה שאין עליה מעיבה דאיירי צשהמסמרות קצועין צהן ואינו פסול אלא משום גזירת תקרה או משום מעשה ולא מן העשוי כדאיתא צגמרא (טו.) ולא פסלי ליה מטעם המסמרות איירי נמי צכי האי גוונא שאין המסמרות מעמידין וכו' אכל צדנר המעמיד דבלא הוא היה הסכך נופל פוסל הסוכה אם המעמיד מקבל

דרכי משה

(ד*) ועיין לקמן סוף סימן תר"ל (ארוך אות ו) אי מותר להעמיד הסוכה בדבר המקבל טומאה :

פרישה

טומאה : הקונה אותן מן האומן על דעת לסכך בו מותר. ז"ל הרא"ש כתב [ה"ר ישעיה וכו'] [צטעם דס"ל] שהאומן אינו עושה אותן

ט— כי מיני אוכלים מקבלים טומאה ואין מסבכין בהן הי"כך ענפי תאנה ובהן תאנים וכו'. צריימא צפרק קמא (יג:) סוטי תאנים ובהם תאנים פרכילין ובהם ענבים קשים ובהם שיצלים מכזרות ובהם תמרים כולן אס פסולת מרובה על האוכלין כשרה אס לאו פסולה אחרים אומרים עד שיהיו קשים מרובין על הידות ועל האוכלין ודעת הרא"ש (סי' כו) דהלכה כחנא קמא וכן פסק הרמב"ם צפרק ה' (ה"ג): ומ"ש ואם קצרין לאוב"א או יש ידיים תורת אוב"א וכו'. עס על צריימא זו אמר רב מנשיא בר גדא דכולי עלמא סברי הקורא לסכך אין לו ידות והכי במאי עסקינן כגון שקצץ לאכילה ונמלך עליהן לסיכוך אי קצץ לאכילה מאי טעמייהו דרבנן וכי מימא קסברי רבנן כיון דנמלך עליהם לסיכוך בטלה לה מחשבתו ומי בטלה לה מחשבה זכאי והתנן (כלים פרק כה מ"ט) כל הכלים יורדים לידי טומאה במחשבה וכו' וכי מימא הני מילי כלים דחשיבי אצל ידות ללזורך אכילה ויניהו במחשבה

טומאה וְהוּא נקטינן להחמיר כהרמב"ן והר"ן: כתב הר"ן (ו: ד"ה מחני) אמתניתין דתקרה שאין עליה מעויצה לדוקא נקט שאין עליה מעויצה שאם היה צה מעויצה לא היה סגי במפקפק דמעויצה ועפר סכך פסול ויניהו דלאו גידולי קרקע הן עכ"ל ואף על פי כן כתב הוא ז"ל צפרק היסן (י: ד"ה ולענין הלכה כיון) אמתניתין דהסומך סוכתו צכרעי המטה דהלכה כמאן דאמר דאס העמיד הסכך בדבר המקבל טומאה פסול ואף על פי שעכשיו נהגו לסמוך הסוכה על גבי כתלים שאין מסבכין בהן לפי שאין גידולן מן הארץ היינו טעמא משום דלא שכיחא לסכך צכיוצא בהן ועוד

דכולי עלמא ידעי דכל כהאי גוונא בית דירה מקרי ולא סוכה הילכך ליכא למיגזר ויש שנוהגין לעשות כזוהלים דפגום של קנים משום היכרא כדי שלא יהא נראה כסומך על הכותלים לגמרי ומדת חסידות צעלמא הוא עכ"ל וכל זה לפי דעתו שפירש לשם (ד"ה מחני הסומך) להעמיד הסכך בדבר שאין (מעבדין) [מסבכין] בו אין הסכך פסול אלא מדרבנן גזירה שמה יאמרו זה עומד וזה מעמיד כשם שראוי

להעמיד כך מסבכין בו אצל מלשון רש"י (כא: ד"ה שמעמדה) צמשה דהסומך סוכתו יראה דלאו משום גזירה שמה יאמרו הוא דפסול אלא הואיל ועיקרו של סכך אלו מעמידין אותו הוי כאלו סכך בדבר המקבל טומאה כדקיימא לן צעלמא שהכל הולך אחר המעמיד (שם טו: ס.) וכן נראה מדברי הרא"ש (פ"צ סי' א) שכתב וקשה לי לטעמא דמעמיד וכו' אס סכך על מחיצת אצנים תהיה פסולה הואיל והמעמיד הסכך בדבר שאין גידולו מן הארץ ולא חירך על זה כלום מכל מה שחירך הר"ן ז"ל דהכא צכוחל ליכא למיגזר אלמא דס"ל דטעמא דמעמיד לאו משום גזירה הוא וְלפיכך יראה דמדינא אין להעמיד הסכך בדבר שאין גידולו מן הארץ ואם העמיד עליו הסוכה פסולה ולכן צריך לעשות הדפנות של קנים ולסמוך הסכך עליו מדינא ולא ממדת חסידות צעלמא כדכתב הר"ן ז"ל ומה שאמרו צריש סוכה (ג.) אלא מעשה עשה מחיצות של ברזל וסיכך על גבן הכי נמי דלא הוי סוכה איכא למימר דהמחיצות הן של ברזל אצל מעמידים הסכך הם הקנים ולא המחיצות של ברזל ושפיר קרי ליה דסיכך על גבן כלומר שנסמך אל אלו המחיצות כמו סיכך על גבי אכסדרה: וכתב עוד הר"ן (שם) דלא הוה מעמיד הסכך אלא אס כן שהסכך עצמו נסמך ממש עליו אצל נעץ קונדסין צמטה וסיכך עליהן כשרה לכיון שאין הסכך נסמך ממש על המטה אף על פי שיחידותיו וקונדסיו סמוכות עליו אין זה מעמיד בדבר המקבל טומאה והוא מדברי הרמב"ן בצפר המלחמות (שם) עיי"ש צפרק היסן: ובתשובת מהר"ל (סי' פג) הקשה אס כן דדבר המעמיד פוסל אין ויניהו מעמידים הסכך כזוחל המחובר ולא קשה כלל דכוחל מחובר אס היה עושה ממנו סכך לא היה מחובר ואינו דומה לאילן שכתבו הרמב"ן (שם) והר"ן (שם) דאילן המעמיד הסכך פסול והיה דהעושה סוכתו צראש האילן דכשרה לאו במסכך על גבי אילן עסקינן אלא שקרקע הסוכה נתון באילן ונעץ קונדסין צקרקע הסוכה וסיכך עליהן וכדי האי גוונא אף על פי שהמחובר סומך את המעמיד לית לן צה דכמעשה קרקע צעלמא קא עביד עכ"ל דאיכא לחלק דשאני אילן דלפעמים מסבכין בו צעודו מחובר אצל כוחל מחובר אינו פוסל מתורת מעמיד מאחר שאי אפשר לסכך בו צעודו מחובר ואינו דומה למחיצת אצנים דאף כשמסבכין בו צעודו פסול הוא מלד עצמותו לפי שאין גידולו מן הארץ לפיכך פוסל גם כן מתורת מעמיד ודוק: בתב נחשונת הרשב"א (ח"א) סימן קצ"ו על הסולם שהשליכוהו על גבי הסוכה ושכחוהו דאפילו את"ל שאין מסבכין בסולם וסכך פסול הוא אפילו הכי מאחר שכבר נכשרה הסוכה ואינה צריכה לציירופו של סכך פסול שוב אינו פוסל והיינו (י:) כתונתיה דמנימין דלכשיבשה אין בו אסור אלא משום שלא יאמרו מסכך בדבר המקבל טומאה וכדמוכה נמי ממתניתין (יא.) דהללה עליה את הגפן וכו' ויראה מדבריו שחופס סברת רבינו חס שהביא הר"ן (ו: ד"ה מחני) צמתניתין דהללה עליה את הגפן וכו' דכל שחלתה צכשרות אף על פי שאחר כך הדלה עליה חו לא מיפסלא וכבר דחה הר"ן ז"ל (שם) ושם ד"ה ומה) דמתניתין דהללה עליה את הגפן וכו' לאו הוכחה כל עיקר והיה דכתונתיה דמנימין נמי יש לפרש דכל שהניח ללזורך הבגד הוי כלנאותה ושרי ואחרים פירשו דבשעת אכילה ושינה מדינא נמי פסול אלא אפילו שלא בשעת אכילה ושינה קאמר דלישקליה שלא יאמרו מסכך בדבר המקבל טומאה כמו שיתבאר בסוף סימן זה והילכך לדידן דחופסין לחומרא דסכך פסול אפילו קדמה הסוכה נכשרות כמ"ש למעלה בסימן תרכ"ו (שם: ד"ה ולא) אס כן אסור להניח הסולם או הספסל או הכסא וכיוצא בו על גבי הסכך דבשעת אכילה ושינה מדינא פסול ושלא בשעת אכילה ושינה אסור נמי משום מראית העין דמאחר שאין צנחנה זו אורך האדם להגן עליו או ללזורך הכלי שהניח דין סכך פסול יש לו כמו שיתבאר בסוף סימן זה צבייעמא דשמיא:

ב"ב מיני אוכלין מקבלין טומאה וכו'. צמורה כהנים סדר שמיני מכל האוכל (ויקרא יא' לד) משמע האוכל המיוחד פרט לאוכלי צהמה: ומ"ש והי"כך ענפי תאנה וכו'. צריימא צפרק קמא דסוכה פליגי צה תנא קמא ואחרים ופסקו הפוסקים כחנא קמא דבפסולת מרובה על האוכל בלד מסבכין בהן ולא צעין פסולת מרובה על הידות ועל האוכל: ומ"ש ואם קצרין לאוב"א וכו' עד שידוש צוחם. כל זה מסקנא דגמרא לשם אליצא דרב מנשיא בר גדא זולתי מ"ש דאס הלכו לסיכוך דאס הידות מחורחני ויהי רחמי

ב"ב מיני אוכלין מקבלין טומאה וכו'. צמורה כהנים סדר שמיני מכל האוכל (ויקרא יא' לד) משמע האוכל המיוחד פרט לאוכלי צהמה: ומ"ש והי"כך ענפי תאנה וכו'. צריימא צפרק קמא דסוכה פליגי צה תנא קמא ואחרים ופסקו הפוסקים כחנא קמא דבפסולת מרובה על האוכל בלד מסבכין בהן ולא צעין פסולת מרובה על הידות ועל האוכל: ומ"ש ואם קצרין לאוב"א וכו' עד שידוש צוחם. כל זה מסקנא דגמרא לשם אליצא דרב מנשיא בר גדא זולתי מ"ש דאס הלכו לסיכוך דאס הידות מחורחני ויהי רחמי

בס"ד

ספר

בצל החכמה

חלק חמישי

כולל

שאלות ותשובות וברורי הלכות

הנוגעות לארבעת חלקי השלחן ערוך

מאשר חנן ה' את עבדו עבד לעבדי ה'

בצלאל שטרן

לפנים אבד"ק הרמנשטדט, אבד"ק פאפא, אבד"ק עדת ישראל בעיר מעלבארן ור"מ דשיבת ברית אברהם שם ונשיא התאחדות הרבנים החרדים באוסטרליא, ואבד"ק קהל יראים בעיר הבירה וינא יצ"ו כעת פעיה"ק ירושלים תובב"א.

בלאמו"ר הגאון המובהק צ"ת וכו' מו' אברהם זצוקלה"ה והי"ד מח"ס גפי אש, כתבי אש, מליצי אש, שלחן אש, מסדר חילוקים ושיטות, כלבו הקטן, מנחת אברהם, הדרן עלך ועוד ספרים שלא נדפסו והם עדיין בכ"י, ה' יזכנו להוציאם לאור.

עיה"ק ירושלים תובב"א

שנת ה'תשמ"ו

המקב"ט שהעמידה, עכ"ו הסוכה כשרה כיון שכעת אין לורך
בדבר המקב"ט להעמידה שהרי יכולה היא לעמוד ברוח מזוי'.
ולכן גם אם אחר שכבר עברה הסערה והוא יושב בסוכה, עדיין
הסכך קשור אל הכלונסאות בדבר המקב"ט, אין בכך כלום.
שהרי כעת שאין כאן סערה הסכך מתקיים מעצמו, גם אם לא היה
קשור אל הכלונסאות, ונמצא לא דבר המקב"ט מעמידו.

ג) ומ"מ ב"ש בשעה שרוח סערה נושבת נראה שאינו מקיים מצות
שיבת סוכה כיוון דל"ל שהמעמיד סוכה
בדבר המקב"ט אפי' דיעבד היא פסולה, וממילא שאסור לנכרך אז
על שיבתו בה. דכיון שבאותה שעה אין קיום לסוכה רק ע"י דבר
המקב"ט המעמידה, הו"ל מעמידו בדבר המקב"ט ופסול.

ד) אבל אחר שעברה הסערה אין לפסול הסוכה מחמת שכל
קיומה כעת אינה אלא ע"י שדבר המקב"ט החזיקה
בעת הסערה ושוב אח"כ הרי לא הוסיף שום מעשה להכשירה, כי
באמת גם בעת הסערה לא הייתה הסוכה פסולה בעצם ע"י שדבר
המקב"ט המעמידה, כי כל סוכה היכולה לעמוד ברוח מזוי' דיבשה
כשרה היא אלא שאינו יוצא בה יד"ח שיבת סוכה בעת הסערה כיון
שבאותה שעה אינה יכולה לעמוד רק ע"י שהחזיקה בדבר
המקב"ט, ממילא הו"ל כשעה שבשמים רבים יורדים, שאינו מקיים
מצות סוכה בעת הגשמים, ואחר שכלו הגשמים הוא יושב בסוכתו
ומקיים מצות סוכה, וכן הוא גם ברוח סערה.

ה) אלא גם אם נאמר שהסוכה נפסלה בעת רוח סערה, שפיר
מתכשרה אח"כ ממילא ולא שייך לפסולה משום מעשה
ולא מן העשי' בפסול, כיון שחלילה עשייתה הייתה בהכשר. — אבל
הנכון שגם בעת הסערה לא נפסלה הסוכה בעצם כמש"כ (אות ד').

ו) רע"ך שו"ת נו"כ"י (תניינא חיו"ד סי' קל"ז ד"ה ונחזור) בקשר
דין המצואר בשו"ע יו"ד (סי' ר"א סעי' ג') במקוה של מי גשמים
שנפרץ אחד מכותליו והמים יוצאים דרך הסדק, לא יסחוס אוחו
בידו ולא בכל דבר המקבל עומאה ע"כ. וכ' עלה בנו"כ"י הנ"ל,
דמעמיד בדבר המקב"ט אינו פוסל במקוה רק הוי' ע"י דבר
המקב"ט, ולכן בנפרץ א' מכותלי המקוה והמים זוחלין לחוץ הרי
נפסלה המקוה, ואם יבא להעמידה בדבר המקב"ט ס"ל להר"ש
דזה בכלל הויית המקוה שאסור בדבר המקב"ט. אבל בלא נפרץ
והמקוה כשרה אלא שחושש שמא ע"י שהמים נבלעים בקרקע מעט
מעט יחסר השיעור על כן הוא נותן נסרים סביב וגם בקרקעיתה
וקובעם במסמרים של ברזל, בזה גם להר"ש המקוה כשירה, שאין
הנסרים גורמים שום טהרה והכשר אלא מניעת הפסול שעתידי לבא
אח"כ ע"כ ע"ש.

ז) נמצא במקוה פוסל הוי' ע"י דבר המקב"ט אבל אין פוסל בה
מעמיד בדבר המקב"ט אלא כשיש בו משום הוי'.
ובסוכה הוא להיפך, שהוי' בדבר המקב"ט אינו פוסל בה אדרבה
כך היא עיקר מצותה לעשותה בידי אדם, ומעמידה בדבר המקב"ט
פוסל בה למאן דס"ל הכי בסוגיא דסוכה (כ"א:): הנ"ל. ומ"מ
היינו דוקא מעמיד בעת קיום המצוה, דהיינו אם בעת שיבתו
בסוכה הייתה הסוכה פסולה אם לא דבר המקב"ט המעמידה

העולה להלכה: א) מותר להעמיד כלונסות הסוכה
שעליהם משים הסכך בחגלים של פשתן
(אות ג' א') — ב) סוכה של סוכה לריכה ג"כ להיות ראוי' לעמוד
ברוח מזוי' וכל שאינה ראוי' לכך אעפ"י שאין כעת רוח מזוי' היא
עומדת הרי היא פסולה (אות ב'). — ג) גם מחילה שהיא בתוך
הבית שאין שם רוח, לריכה להיות ראוי' לעמוד ברוח מזוי'. וכן
סכך של סוכה המוקף מחילות גבוהות המגנינות עליו מפני הרוח,
נריך שיהי' ראוי לעמוד ברוח מזוי' (אות ה' ו').

סימן מד

76 דין נתינת פורם על גג הסוכה לסכך עציו — נתינת
פורם על גבי הסכך להחזיקו

א) איתא בשו"ע או"ח (סי' תרכ"ט סעי' ו') יש להסתפק אם
מותר ליתן פורם על הגג כדי לסכך ע"ג. הגה, ולכן
אין לסכך עליו ואפי' להניחו על הסכך להחזיקו אסור
עכ"ל. ובמג"א שם (סק"ט) האריך בענין ומסקנחו להלכה,
לכחמילה אסור להעמיד הסכך בדבר המקבל עומאה, אבל
דיעבד שרי. ומה שמבואר בסעי' ח' בסמוך שאפי' לכחמילה מותר
לחבר כלונסאות הסוכה במסמרות של ברזל או לקושרם בכלאות
שהם מקבלים עומאה היינו כיון שאין הסכך עצמו נסמך עליהם
אלא הקונדסין המחזיקים את הסכך ע"כ ע"ש. — ומוכח דלקשור
את הסכך עצמו אל הכלונסאות בדבר המקבל עומאה בודאי אסור
לכחמילה, כיון דבזה ל"ה מעמיד דמעמיד אלא מעמיד לבד ואסור.

ב) אמנם נלענ"ד בס"ד דעיקר הך דינא שאסור להעמיד הסכך
בדבר המקב"ט גם למאן דס"ל הכי בגמרא וס"ל
שפוסל אפי' דיעבד, היינו דוקא כשאין הסכך יכול לעמוד כלל בלי
דבר המקב"ט המחזיקו, וכהך דהסומך סוכתו בכרעי המטה (סוכה
כ"א:): דקאמר בגמ' (שם) לחד מ"ד שטעמה מפני שמעמידו
בדבר המקב"ט, שאם ינטלו כרעי המטה הסכך נופל ואין כאן
סוכה כלל. ומ"מ בודאי שכן הדין גם ביכול הסכך לעמוד בלי דבר
המקב"ט המחזיקו אלא שאינו יכול לעמוד ברוח מזוי' דיבשה, דגם
בזה הסוכה פסולה כשמחזיקו ומעמידו בדבר המקב"ט, דכיון
שאינו יכול לעמוד- ברוח מזוי' הו"ל כעומד ליפול מיד ורק דבר
המקב"ט מעמידו, ונמצא הו"ל מעמיד בדבר המקב"ט ופסול.

אבל כשהסכך יכול לעמוד ברוח מזוי' אלא שחושש שמא מהי'
רוח סערה רוח שאינה מזוי' והיא תפוזר את הסכך או
שיסירנו לגמרי מע"ג הסוכה וישאר בלי סוכה, ושוב גם אחר
שחוקס סערה לדממה והי' אפשר לו לקיים מצות סוכה לא יהי' לו
סוכה, ולכן הוא קושא את הסכך אל הכלונסאות לחזקו שלא ישאלו
הרוח, בזה בודאי שהסוכה כשרה גם אם יקשור את הסכך בדבר
המקב"ט. ולא רק כל הזמן שקודם רוח סערה שאז ל"ה עדיין לורך
בדבר המקב"ט המעמיד את הסכך, אלא גם אחר שכבר הי' רוח
סערה ולולא דבר המקב"ט המעמיד את הסכך הי' הרוח מסיר את
הסכך, ונמצא כל קיומה של הסוכה כעת אינה רק ע"י דבר

הוא יושב (אות ז'). — ה) לא שיך לאסור מעמיד בדבר המקב"ט רק במעמיד בעת קיום המלוה (אות ז' ו'). — ו) המפליג בים ועושה סוכה על סיפונה, אם אי אפשר לו בענין אחר, יעמיד את הסוכה שמהיה יכולה לעמוד גם ברות מלוה של ים אפילו בדבר המקב"ט (אות י', ע"י צפניס).

L

סימן מה

דין חוליה אנוש אם להזכירו לספור ספה"ע כשעדיין ימים רבים עד חג שבועות — לא בדרך יום אחד, אם כל ברכותיו שעד אז היו ברכות לבטלה למפרע. — אם מותר לברך על מצות שקיומן נמשך זמן רב.

ע"ד חולה אנוש מכבד וקעמ הורע מלנו צאופן פחאוני עד שהרופאים המיאלשו מחיו וכפי שקבעו, כבר שעומיו של החולה ספורות, ואמנם הוא צדעה ללוה והתפלל גם תפלת מעריב אבל לא שם לב לספור גם ספירת העומר כהרגלו בימי חוליו, אם ראוי ונכון להזכירו שיספור, או אולי יותר נכון להמנע מזה כי נמצא מנאר באחרונים, כי מי שסוכה לספור לבלי אחד מימי הספירה וגם ביום לא נזכר להשלימו עד הלילה שלאחריו, ציטל מלו"ע של הספירה וגם כל ברכותיו על הספירה שבלילות שעברו יהיו ברכות לבטלה למפרע. וא"כ גם בזה כיון שעדיין ימים רבים לפנינו עד חג השבועות מוטב שלא יברך עתה על הספירה מאחר שלפי קציעת הרופאים לא יוסיף חולה זה לספור בלילות הבאים ונמצא כל ברכותיו שצריך על הספירה עד עתה מהינה ברכות לבטלה למפרע, א"כ למה יוסיף לברך עוד ברכה שבסופו של דבר מהי גם היא ברכה לבטלה למפרע, זמ"ש והי ינחני במעג"ל להורות כהלכה. א) דה לשון הגאון חיד"א ז"ל בספרו עבודת הקודש (תלך מורה באצבע סי' ז' אות ר"ז), יודרו ויעשה סימנים שלא ישכח לילה אחד כשאינו מונה בצבור דאפשר שיכח גם ביום ולא יוכל עוד לספור בברכה ולמפרע היו כל הברכות מלילות שעברו לבטלה וציטול מלו"ע ע"כ.

וראיתי בק' משנת יעקב (סי' מפ"ט ד"ה הייתי) שכ' כי לאנשים הטורדים ואינם מתפללים עם מנין ושכיח שעכ"פ פעם אחת במ"ט יום ישכחו מלספור, הי' רגיל לומר שלא יספרו בברכה דכיון שידע שכל שנה בא לידי שכחה עכ"פ פעם אי' הוי ספק הרגיל וכמעט רוב והוה ברכה לבטלה ומביא שם אח"כ דברי הגאון חיד"א הנ"ל כראוי לדבריו. אלא שמביא שם גם מס' קנאת סופרים (דף פ') שדן בשאלה זו וכ', שאם הי' נאמר בקרא ממימות יהיו אז הי' משמע שיהיו ממימות אבל כיון דכתיב מהינה משמע דהוא לווי על האדם שיראה שיהיו ממימות*. ולכן אם כבר שכח יום אחד, כבר אין צידו לכוין שיהיו ממימות, אבל כשעדיין לא

באותה שעה וכהך דהקומך סוכתו ככרעי המטה, שאם לא כרעי המטה המעמידים את הסכך היה הסכך נופל ואין כאל סוכה וכמש"כ (אות ז'). אבל אם בעת ישיבתו בסוכה יכולה הסוכה להתקיים מעצמה וא"ל לשום דבר כדי להעמידה, אז אעפ"י שלפני ישיבתו בה הי' צורך בדבר המקב"ט למנוע פיסולה של הסוכה כלעיל (אות ז' ד"ה אבל) הסוכה כשירה, דלא גרע מאילו עשה את הסוכה באותה שעה במו ידיו שהסוכה כשירה שכן עיקר מלותה. ואפי' כשגם עתה עדיין הסכך קשור אל הכלונסאות בדבר המקב"ט הסוכה כשירה כלעיל (אות ז' ד"ה ולכן).

ח) כללר של דבר, לא שיך לפסול סוכה משום שדבר המקב"ט מעמידה רק אם הוא מעמידה בעת קיום המלוה, דהיינו בשעה שהוא יושב בה. אבל לא משום שדבר המקב"ט מנע את פיסולה לפני כן. וכשירה היא גם אם כעת עדיין דבר המקב"ט מקשר את הסכך אל הכלונסאות, מאחר וגם בלעדו הוא יכול להתקיים עתה ולא דבר המקב"ט מעמידו.

ט) ראין להחמיר ולאסור בזה משום מראית העין, שהרואה לא ידע שהסכך ראוי לעמוד ברות מלוה, ויאמרו שהוא מעמיד את הסכך בדבר המקבל טומאה, וכעין המבואר בשו"ע או"ח (סי' תרכ"ט ע"י י"ט) צפורס עליה סדין שרריך שיהא ניכר לכל שמתכוין כדי להגן או לייבש ע"ש. ואם כן גם כאל נאמר לרריך שיהיה ניכר שהסכך ראוי לעמוד ברות מלוה בלי דבר המקבל טומאה המקשרו אל הכלונסאות. דלא דמי דשם ניכר הפסול, דהיינו הסדין הפרוס על הסכך על כן רריך שיהיה גם הסיבה המכשירו ניכרת לכל, משא"כ הכא, ועוד דשם הפסול דאורייתא, והכא גם להסוגרים דמעמיד בדבר המקב"ט גם בדיעבד פסול אינו אלא דרנבן, ובפרט למש"כ המג"א דרך לכתחילה יש לחוש לכך, ואם כן בכאן שבאמת אינו מעמידו בדבר המקבל טומאה משום מרה"ע אין לאסור, ובפרט שאם לא יקשור את הסכך ויסיירו רוח סערה ויחצטל אחר כך ממלות סוכה בודאי שאין לחוש למרה"ע בזה.

י) להמבראר נראה כי המפליג צפניס נבז ים ועושה סוכתו על סיפון הספינה דשכיחא שם רוח שאינה מלוה דיבשה שעלולה להסיר את הסכך מע"ג הסוכה, ואין אחר דבר לקשור בו את הסכך אל הכלונסאות אלא דבר המקב"ט, יקשור את הסכך בהם אל הכלונסאות בשביל שלא יסיירו הרוח, כדי שאחר שמתעורר הסערה ישאר לו סוכה כשירה לשבת בה ללא ידי חובתו.

העולה להלכה: א) סוכה היכולה לעמוד ברות מלוה, אין כן כלום אם מעמידה בדבר המקבל טומאה שחוכל לעמוד גם ברות שאינה מלוה (אות ז'). — ב) סוכה כשירה שהעמידה בדבר המקב"ט כהנ"ל, אינו מקיים מלות סוכה ע"י ישיבתו בה בעת רוח סערה להסוגרים דמעמיד בדבר המקב"ט פסול גם בדיעבד (אות ג'). — ג) עברה הסערה, אעפ"י שלא נשאררה הסוכה עומדת רק ע"י שהעמידה בדבר המקב"ט, הסוכה כשירה ואפילו כשעדיין הדבר המקב"ט שהעמידה קשור בה (אות ז' ד'). — ד) נראה שאין מקום לחוש בזה מפני הרואים שלא יאמרו, בסוכה שדבר המקב"ט מעמידה

* דברים אלו צ"ע שהרי ידוע כי אין הברל בין הוראת מלת יהיו להוראת מלת תהינה, אלא שיהיו בא לציון עתיד בלשון רבים לזכר ותהינה עתיד לרבים בלשון נקיבה. כמו (במדבר ל"ו, ו) תהינה לנשים, וכן שם (פסוק ג) תהינה להם (ושם פסוק ד') ע"ש. לכן במקרא זה דכתיב שבע שבתות" שהוא לשון נקיבה ראוי לכתוב אחרי' תהינה ולא יהיו והוא פשוט.

גמ' רבינא. [ג'ל דקמן].
משה על פשה וכו'.
אלהות פ"ג משנה ז'
[מדה ג'ג]. הכשרה
רבו. [לקמן]. כעבד
השבתה. לילה ג' שנת
כח. ח. [מוספת פ"א]
[רד]. מרביעי עבדים
[פ"י] לפסולת של עובדים
מקן כזרים פ"ג מורה
ערוך [עקר מרלב].

הגהות הב"ח
(ה) רש"י [ג'ל דקמן]
בפרשת ו' (מ"ב)
כ"ד דמי רש"י שפי' ו' ו'
המשה כשרה ליה

העופר רש"י
טפח על טפח כרום טפח.
לכל קטן שהוא טפח מוכר
וטפח רוחו וזוהי חלל
טפח. מבי' אח טפוח
אם חיה מן המין נלד זה
ובני נדה זה הוא טפח על
ממנו אכל החיה. וזוהי
כפי טפוחה. זה טפוחה
החיה וכל על גבו הכל
טפוח. וזהו נקט על רוס
טפח. דלי הוא חלל רימו
פחות טפוחה היא טפוחה
לילה וכנגדו למעלה על
מקום טפוחה. כדמחיר
הטפוח והזכור [חלן]
ק"ו. [ועיין א"ח]
טפוחה מ' חל משה
ללא חלל הוא [גדה ג'
ז]. ועשרה יום שבעין
ועקרן המזויזין [ג'ג]
ג' אפסול קרובין אבריו
[משנ כג. ה]. שמיטה
לגמס של מקום [בנה]
[אפסול קרובין מירשקיי
גלפ"ז [מנה סנה ה].

תרגום הרמב"ם
אבריו - ג'ג
מקובלים - ג'ג
זכונות - ג'ג
קפלה זו עובדי העשרה
של בני נול. ונחמה
נולעות.

סוכה פרק ראשון סוכה

עין משפט
גמ' מצה

כ"ד דמי רש"י
בפרשת ו' (מ"ב)
כ"ד דמי רש"י שפי' ו' ו'
המשה כשרה ליה

העופר רש"י
טפח על טפח כרום טפח.
לכל קטן שהוא טפח מוכר
וטפח רוחו וזוהי חלל
טפח. מבי' אח טפוח
אם חיה מן המין נלד זה
ובני נדה זה הוא טפח על
ממנו אכל החיה. וזוהי
כפי טפוחה. זה טפוחה
החיה וכל על גבו הכל
טפוח. וזהו נקט על רוס
טפוח. דלי הוא חלל רימו
פחות טפוחה היא טפוחה
לילה וכנגדו למעלה על
מקום טפוחה. כדמחיר
הטפוח והזכור [חלן]
ק"ו. [ועיין א"ח]
טפוחה מ' חל משה
ללא חלל הוא [גדה ג'
ז]. ועשרה יום שבעין
ועקרן המזויזין [ג'ג]
ג' אפסול קרובין אבריו
[משנ כג. ה]. שמיטה
לגמס של מקום [בנה]
[אפסול קרובין מירשקיי
גלפ"ז [מנה סנה ה].

אמר רב הונא טפח ארבע אמות דלקמן פרק השן (כו): אמרין חבוט דמי הכל לא עיך:
שלא מצט מקום פרוה טר' היינו לענין רשות היחיד וכדמלית בדפוס נקועים

אמר רב הונא טפח ארבע אמות דלקמן פרק השן (כו): אמרין חבוט דמי הכל לא עיך:
שלא מצט מקום פרוה טר' היינו לענין רשות היחיד וכדמלית בדפוס נקועים

ויטעו על עין הכתוב
בפרשת ו' (מ"ב)
כ"ד דמי רש"י
בפרשת ו' (מ"ב)
כ"ד דמי רש"י שפי' ו' ו'
המשה כשרה ליה

ויטעו על עין הכתוב
בפרשת ו' (מ"ב)
כ"ד דמי רש"י
בפרשת ו' (מ"ב)
כ"ד דמי רש"י שפי' ו' ו'
המשה כשרה ליה

ה' היכי דמי כגון שהתחנה ללמדה כשרה ועליונה חתמה
מרוכה מלמדה וקיימי כדמלית מר' ערובתה כשרה ועליונה חתמה
היכי דמי כגון דתרוייהו לתן מרובה מחמת קיימא עליונה כמ' כ'
פשיטא תחונה כשרה ועליונה פסולה איטריה ליה מ"ד גזר דילמא

היכי דמי כגון שהתחנה צלחה מרובה
מחמתה ועליונה חתמה מרובה מצלחה וקיימי
תרוייהו בתוך עשרים ופעמים שהעליונה
כשרה והתחנה פסולה ה"ד כגון דתרוייהו
צלחן מרובה מחמת קיימא עליונה בתוך
עשרים פשיטא תחונה כשרה ועליונה
פסולה איצטריא ליה מ"ד גזר דילמא
מצטרף סכך פסול בהדי סכך כשר קמ"ל.
כמה ירא בין סוכה ליה כיא כשרה תחונה
פסולה אמר רב הונא טפח שכן מציינו באחילי
מומאה טפח * (רמב"ם) * מפח על טפח
כרום טפח מביא את הומומאה וחוצץ בפני
הומומאה אבל פחות מרום טפח לא מביא
ולא חוצץ ורב חסדא ורבה בר רב הונא
אמרי ארבעה שלא מציינו מקום [חשוב]
פחות מארבעה ושמאל אמר ר' עשרה מאי
טעמא דשמאל * כהכשרה כך פסולה מה
הכשרה בעשרה אף פסולה בעשרה חנן
רבי יהודה אומר אם אין דירין בעליונה
התחנה כשרה מאי אין דירין אילימא

דירין ממש אמו דירין קא גרמי אלא לאו מאי אין דירין כל שאינה
ראויה לדירה היכי דמי דלא נבזה עשרה מכלל דתנא סבר אע"פ
שאינה ראויה לדירה פסולה כי אהא רב דימי אמר אמרי במערבא יאמ
אין התחנה יכלה לקבל כרים וכסתות של עליונה התחנה כשרה מכלל
דנתא קמא סבר דרביה ראויה לקבל פסולה אלא בינייהו רביה וכליה
לקבל ע"ד הרחק: מרתין י"ז פירם עליה טרין מפני החמה או התחנה
מפני הנשר י"א שפירם י"ג הקינות פסולה אבל פורם הוא על גבי נקליט
המטה: ג' אמר רב חסדא י"א שנו אלא מפני הנשר אבל לנאותה כשרה
פשיטא מפני הנשר חנן מדו דתימא הוא היין דאפילו לנאותה הוא דקתני
מפני הנשר אורחא דמילחא קתני קמ"ל לימא משיע ליה * סיככה כהלכתה
ועישרה בקרמין ובסדינין המצוידין ותלה בה אגוזין שקדים אפרסקין ורמונים
* פרכילי ענבים ועמרתה של שבלולין ינות שמונים וסלחיה * אמר להחמץ חנן
עד

נימא דה סוכה הא: טפח על טפח כרום טפח. הלכה למשה מסיני
הוא. אבל פחות מטפח לא מביא ולא חוצץ. לא מביא את העומאה [אם] עומאה תחת רשאי אחד וכלים תחת רשאו כגד והיא קורה לרוכה ורחבה
טפח ורחויה להביא טומאה לא מייביי מאוס דליכא רוס הספק טפח ממנו ולקרקע. ולא חוצץ אם יש על גבה כנגד העומאה אפילו עד לרקיע
עומא דטומאה רלויה שאין לה חלל טפח בטומאה ועולה [אבלות פ"ג מ"א]: שלא מליטו מקום טוב. להיות רשות לעלמו לא כדמלית ולא רש"י פחות
מארבעה. כדמ"ל ביטלות השבט (ז). והכא נמי לאו רשות לעלמו היא לאקרויי סוכה תחת סוכה: כהכשרה כך פסולה. מאוס שמי סוכות פסלה
קרא ובי לית בה בעליונה הכשר סוכה לאו סוכה היא ולא פסלה: אי נימא דירין משום. שאין בה חסד: אמר דירין גמלי. מכל מקום סוכה תחת
סוכה היא: אלא לאו שאינה ראויה לדירה ויכוי דלא גבוה י' מכלל דת"ק כו'. וקס"ל לשמואל דמרבין: כי אהא רב דימי אמר אמרי במערבא.
היא אין ראויה לדירה כדקאמר ר' יהודה לאו בשאין גבוה קאמר דל"כ לח"ק נמי כשרה חלל כאשין כדאיחא וחוקה לקבל כסתות וברים של עליונה
ולשן תחונה כשרה מהא: טעמא דשמואל דכהכשרה כך פסולה וכיון דעליונה לא חויל למידר בה שחרי אין תחונה מקבלתה לא פסלה: ופרכין
מכלל דת"ק סבר כו'. סוף סוף שמוע מינה דרבין לית להו דשמואל והוא היין לנאותה כשרה כו' ומשני איכא בימינו כו'. דרבין סברי כיון דכליה
לקבל כדוקא שם סוכה על העליונה ומייפסלה התחנה ורבי יהודה סבר כיון דליכא תשמישא להדיא לאו שם סוכה עלה דעליונה: אלא ג' א"ג **אמר** רב הונא
שלא יהו עלין וקיסמין נושדין על שאלתו וסדין דברי שמואל והוא היין לנאותה כשרה כו' ומשני איכא בימינו כו'. דרבין סברי כיון דכליה
פירכו מפני הנשר אלא גוי על מטתו: על גבי קינות. חן ד' קיודיסין לר' רגלי המטה וגזביון ומניח כלונסות מזה לזה על גזביון ופורם עליהן סדין
ומרוקין מן הסכך דהשחא לאו מאוס ממסך בדברי המקבל טומאה מייפסלה דהא לאו לבטולי עשהם החסד: פסולה. מאוס דלמי יושב בסוכה דלא
מפסיק ביניהם: אבל פורם הוא על גבי קינותיו המטה. שאין חלל שמים והן ילמין כדמומע מטה אחד למרואותיה אחד לרגליה וקיסמין כלונסא
מזה לזה ופורסין עליו סדין והוא משפע לכהן ולכהן ומשום דאין לה ג' טפח רחב למעלה לא מקרי חלל: ג' **אמר** רב הונא אמר רב הונא אמר רב
הגון הלכך מפסול מאוס מקבל טומאה: אבל לנאותה. אין שם סכך עליוה ובסורה. וי"מ טעמא דפסולה מאוס שני
סככים ולי אפשר דל"כ לרב חסדא לא מפסול חלל אם חן מופלג ד' דהא יהיה אומר לעיל ארבעה וכיון דמפלגי ד' חן לא מלי לנימור אבל לנאותה
כשרה דהא יהיה פסול לקמן (ע"ג) בניי סוכה המופלג ד' מן הסכך משום שני סככים: בקרמין המלווידין. מעשה אורב כגון בניי כעעועין שקרין
אבריו: ובסדינים המלווידין. שזרזין בולטת כגון מעשה אורב שקרין גליענקי: ינות שמינים. ומגזין כלונסות של זכוכית לנוי:
כל

מן הסוכין. פירש טאן קפוחת עומין עשאין בנטה ועליהן בלמעלה ד' עשרים שרוב פירושן ערין ופירשן ערין וקראן בבבל כדמלית בפאת התורה שהיא הסוכה בב' דקדן
אמר רב הונא זה ששנו פסול רוקא מפני הנשר אבל לנאותה כשרה. וארץ לבנה טפח כהלכתה עישרה בקרמין ובסדינין המצוידין ותלה בה אגוזין ואפרסקין פי' אמר להחמץ חנן
עד

וזמננה חוקמה אדאורייתא יי, ורש"י דפשיטא ליה להקשות, סבירה ליה פשיטת הרשב"א דהר"א הוצא דור"ד סימן ק"ט [סעיף ז'], דאיסור הבטל ברוב אינו חוזר להיות הישר, אלא אמרינן כל דרש"י מהם מרובא פריש, אבל במקומו על כל פנים האיסור הוא כמו שהיה, ולאחורו שיטה בודאי היכי דאפשר להכירו, בשם אופן אל יסמוך על מרובא פריש, ומשום הכי פריך [הר"ן] בפשיטות — ואיך פוסקים סבירה להו כהר"א — [הולין פ"ז סי' ל"ז] שהאיסור במקומו נהפך להיות, ואפשר מן התורה אפילו אפשר להכירו כל שאינו מכירו עתה בעל הוא יי.

כשר עליהן — ומשום הכי נמי הקשה הר"ה לפירש"י, הצטוה — השפלה, הא צהר דהדלה הגפן ארבעה. הגבהה ולא השפלה הוא, שהרי צריך להגביה הסכך פסול לערבו עם הכשר שלמעלה ממנו, והכל לפי גורסא ששל גב"ן — ומזה הוכיח ר"ה שיטתו גם כן, מדקתני הך פסול היכי שהגפן והדלעת קדמו ואחר כך סיכך, משמע שאם סיכך שזילתו מרובה קדים שוב לא מפסול וכמ"ש הר"ן [לקמן י"א ע"א, ד"ה ומדקתני הדלה] בשמו. אך רש"י גרס וסיכך על גביה, כמ"ש חו"ט [צפ"א מ"ד] חילוק גירסאות הללו — נמנא אדרבא, מייורי שהסוכה קדמה וסיכך הגפן ודלעת על גבי סכך כשר, ואפ"ה פסולה, אם כן ש"מ דלא כר"ה — ואי אפשר נמי לפרש הצטוה השרת העלין כהר"ה, דמאי שנא הכא [ד] סגו הצטוה וההם צעו נמי רובא, הא הכא והכא יושב בסכך כשר והפסול למעלה ממנה, אלא על כרחך הצטוה השפלה הפסול הוא לבעלו ברובא, וגם צהרלה הגפן שייך השפלה, שהרי הסוכה כשרה תחתיו, והבן כל זה — וממילא יובן גם מה דפליג רש"י ור"ה אי סכך גבוה למעלה מנעשרים מקרי סכך פסול לענין זה, ור"ה הקשה עליו אם כן הוב מלי למימר שניהם כשרים אע"פ כיה ליה, וכבר כתב מהרש"א [ד"ה צה"ד ור"ה מפרש] דלא הקשה כן אלא לפי מה שכתב דאיידי דעל ידי צירוף שניהם נעשה לל מרובה, דבתחתונה לאוד לל מרובה חו לא מפסלה נעולם — ואם כן לרש"י ה"ל דסבירה ליה דאף על גב דתחתונה זילתה מרובה מי"מ מופסל, אם כן תיחדר קושיא מהרש"א, ולק"מ קושיא ר"ה דלא הוב מלי למימר שניהם כשרים אע"פ כיה ליה וכו', הקצרתו במוצן וק"ל.

רדע מה שהקשו חוס' [ד"ה הך קא מלערף], והוכיחו שיטת ר"ה מהא דמקרה סוכתו בשפודין [לקמן ט"ז ע"א] — לפיטת הר"ן ה"ל אין החתלה לראיה זו, דהתם כשאנו מעורב עדיף עפי ולא צעו ציטול כלל, דפרון כעומד כשר. וז"ל [ד'חוס'] לא סבירה להו כהר"ן, וכן משמע מהמרדכי דמייחתי מגן אברהם סימן תרכ"ו [סק"ג] שהקשה אין מצעלין איסור — לתחתולה, ולהר"ן לק"מ כמו שכתב מג"א, אלא על כרחך לא סבירה להו כהר"ן יי.

ואמנם חיקשו קושיא הר"ן, הא בעלמא היכי דאפשר להכיר האיסור לא מועיל ציטול, ולריך לומר כמ"ש לבוש דמייחתי ט"ז סימן תרל"ב [סק"ג], דהוב צעו למימר דמן התורה אפילו היכי דניכר האיסור ממש נמי ציטול, ונהי דהדין עם הט"ז וישחקע הדבר ולא יחמר, אבל עכ"פ היכי דבתמא חינו ניכר שחצטן עד שאינו ניכר, רק שאפשר להכירו על ידי תחבולה כגון לסחור הסוכה ולהסיר הכשר וממילא יחזור המחזור למקומו לשרשו, מכל מקום זה אינו מן התורה דלא לבעל,

דף י' עמוד א': [רש"י ד"ה טפה על טפה ברוב טפה וכו', לא מציה את הטומאה חס טומאה תחת ראשו אחד, וכלים תחת ראשו שני, והיא קורה ארוכה ורחבה טפה ורחויה להציה טומאה לא מייחתי]. כל מה שצנה פני יחושע נ"ה על לשון רש"י, — אין שום ראיה, דמשום הולץ נקט ליה רש"י בלישנא דקורה, אבל צחור ענין בית לבית לא מייחתי ליה שפיר לשון. הולץ וכן בפרק הישן [לקמן כ"ה ע"א] יט"ט יי.

7 [תוס' ד"ה פירס עליה סדין מפני החמה וכו', וכענין זה מפרש ר"ה מפני החמה שמייבש את הסכך וכו' והסדין מונע מניפול וכיון שהסדין גורם ששל ידו ללחו מרובא מחמתו פסול וכו']. על דברת נודע ביבולה מה"ח חו"ד סימן קל"ז סד"ה ונחזור, שהעלה להלכה דמקוב שקצטו בו נכרים במסמרות כדי שלא יחסרו מימיו משיטור, ליה ביה משום מהוה. בדבר המקבל טומאה, כיון שהמקוב עתה כשר לפנינו ואין הנכרים והמסמרות פועלים אלא למועט שלא יתחסר לעמוד, ליה ביה משום מהוה בדבר המקבל טומאה, ופר"מ יי פקפק על זה משיטת ר"ה בפירס עליה סדין דמוקי בסוכה כשרה אלא שמחירא שעתידים עליו הסכך להתייבש או לנשור ויהיה אז (זילתה מרובא מתמחה) [המתח מרובא מזילתה] ולמועט זה פירס עליה סדין, ואפילו הכי פוסל רצינו חס, משום מסכך בדבר המקבל טומאה, אף על פי שאינו אלא מונע שלא הפסול, והרי דלא כהגאון צנ"י ה"ל.

אומר אני דבר גדול דיבר הנודע ביבולה ז"ל וסבירה נכונה וישרה היא לדינא, וחילוק גדול יש בין ההיא דר"ה להביא דנצ"י, דהתם צפירס סדין לא פסלינן דמעמיד הסכך בדבר המקבל טומאה, דזה לא נקרא מעמיד כיון שהוא כשר בלאו הכי, ואינו אלא מונע וכסבירה הנצ"י ז"ל, אלא שהוא פוסל מנעם סכך פסול, שהרי הסדין עלמנו ראויה לסכך ונעשות לל על ראשו אלא שהוא סכך פסול נמנא אדם יושב בלל סדין, ורק אם הסדין אינו לאורך, ונעשה טפל ובעל לגבי

לבית אחר כשפתחו לו בטפה על טפה אינו מדאורייתא אלא מדרבנן. וכמ"ש הש"ך ב"ד סימן שע"ב ע"ש.
 (ג) מחוך תשובת מרן ז"ל להגאון בעל ישועות יעקב ז"ל. שמכתי העתקת תלמיד מרן ז"ל, וכעת נדפס בקובץ תשובות ח"ס חאר"ח סי' י"ד ד"ה מכל מקום. [ז"ל ע"י מכון ח"ס, ירושלים תשל"ז]. — וענין שו"ת חו"ד סי' ש"מ ד"ה הארכתני, הו"ד לקמו

(ב) עיין לעיל ד"ה ובוה י"ל.
 (ג) עיין להלן י"א ע"ב, ד"ה אלא שהקשה, ובמה שצויין שם.
 (ד) עד כאן מה"י סוגיא ד"העושה סוכתו תחת האילן" הנ"ל.
 (ה) שכתב: "דמדכתב רש"י דאיידי בענין שהטומאה והטהרות

סבך כשר כמי שאינו הוא, משא"כ כשהסדין הוא ללורך, אפילו רק להגיל מפיסול מכל מקום לא בעיל לסבך והי"ל איכו גופיה סבך פסול ופוסל, והוא הדין נמי גבי נסרים, אילו היו הם ראויים לעבול בהם בעלמם היה פוסלים משום מקוב פסול, אך הנסרים אינם מקוב פסול אלא מעמידים המקוב, אם כן נימא כיון שהמים המה כשיעור והנסרים לא באו אלא להגיל מפסול אין זה מוכרז בדבר עמא — ולדעתו נכון הוא וראוי לסמוך עליו לדינא נ"ל.

מסכת סוכה י' ע"ב סוגיא דכילה ע"ש היטב י"ט
[לסוכות תקנ"ה לפ"ק, עם דרוש אגדה]

דף י' עמוד ב': [על גבי נקליטין כשרה ובלבד שלא יהיו נקליטין גבוהין מן המטה עשרה].
הרי"ף השמיט צריחתא דנקליטין, דחני בה ובלבד שלא ילאו מן המטה עשרה, אלא הביא המשנה [י' ע"א] כלורחה, משמע שאינו מהלק בנקליטין, דאפי"ו גבוה עשרה נמי מותר לישן תחתיו, וכן פסק הרמב"ם [עיין בה"ב הל' סוכה פ"ה הכ"ג] להדיא, ועיין בהר"ם, ומה שכתב הרמב"ן, ועיין בהר"ן [ד"ה מותר].

ולפ"ע"ד ליישב, דהנה הרי"ף פסק כחרווייכו לישני דשמואל, דמותר לישן בכילה עד שחיהו גבוהה עשרה, ויהיה לה גג ג"כ, כמ"ש כאן ולקמן גבי לריף [י"ט ע"ב] ע"ש, וכחצו עליו הראשונים ז"ל ס' דס"ל דתרי לישני דשמואל לא פליגי אלא מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי, ומסתייע ליה מדאמרין לישנא אחרינא אמרי ליה, ולא אמריין איכא דאמרי אמר שמואל, אלא ש"מ דלא פליגי, ולפ"ע"ד להוכיח בהרי"ף — שתחלה יישב מ"ש הרי"ף לקמן [י"ט ע"ב] גבי כילה דכילה שגבוהה עשרה ויש לה גג דפסולה, היינו מטעם סוכה שתחת סוכה ולא משום אוהל מפסיק, וכן כתב לקמן [כ"י ע"ב] גבי הישן תחת המטה בסוכה ועיין בהר"ם והרמב"ן [ד' מסתייע ליה מהירושלמי עיין שם ריש פרק הישן [פ"ג ה"א] ומ"ש הר"ן שם [ד"ה חרגמא שמואל] ולדברי הרמב"ן ז"ל גם בקינופות הטעם משום סוכה שתחת סוכה, ולא משום אוהל מפסיק, והר"ן הקשה דאם כן גם בקינופות ליבטי גבוה עשרה, ועוד קשה, דהא חזינן דהמקשן הוב ס"ד להקשות מקינופות אסוכה שתחת סוכה דקביעי, ואמר שמואל כהכשירה כך פסולה, ועל זה מסקינן דהכא דלשווי אהלא בצלור מעשרה נמי הוי אהלא — אם כן ש"מ דמשום אהל הוא דמפסיל ולא משום סוכה שתחת סוכה.

גיישב החלה מה שיש לדקדק אהש"ם, דמקשה הכא, והרי סוכה שתחת סוכה דקביעי ואמר שמואל כהכשירה כך פסולה, וקושיא זו הוב ל"י להקשות בלא זה מצריחתא דקינופות אדשמואל דבטי עשרה עפחים לסוכה שתחת סוכה, וי"ל דלכאורה קשה מה מקשה הש"ם כלל מקינופות אדשמואל, הא אמריין לעיל בסמוך, דרי הסדה ורבה בר רב הונא סברי, דנני סוכה המופלגין ממנה ארבעה פוסלין משום סבך פסול, ועיין ברמב"ן

(נח) תשו' יו"ד סימן ר"ד ד"ה על דברת.

ור"ן [י' ע"א] שכתבו דא"כ דקיימא לן כדשמואל בסוכה שתחת סוכה דלא מפסילי אלא דגבוה עשרה, ננימ בהא קו"ל כ"י הסדה ורבה בר ר' הונא, בדמופלג ממנה ארבעה מפסלי ע"ש ונלחא בטעמי דלא כהר"ם (ודע דמה שדפסם בכל ספרי הרי"ף גבי סוכה שתחת סוכה דשיעורה גארבעה. דלא כשמואל, ע"ס ופל בכל הספרים והוא מדברי הר"ם, אצל הרי"ף לא הכריע במקומו כלל כמה שיעורה של סוכה עליונה, והרמב"ן כ"י שסמך עלמה על סתמא דמילחא דשיעור סוכה הוא עשרה כשמואל, וכן מוכח להדיא מדברי הרי"ף סוף פ"ק [י"ט ע"ב] גבי לריף וכן בר"פ הישן ע"ש, ומכל מקום פסק הרי"ף להדיא גבי נוי סוכה המופלגין ממנה ארבעה דפסולי משום סבך פסול, דאין זה ענין לזה כמ"ש הרמב"ן והר"ן ה"ל), והשתא לפי זה לא מקשה הש"ם מידי מקינופות אדשמואל, דלמא הא דקינופות איירי בדמופלג מן הסבך ארבעה דפסול משום סבך פסול דלא גרע מסדין המופלג ממנה ארבעה, דהא נמי לנוי הופרס, משא"כ בסוכה שתחת סוכה ששני הסככים כשרים אי לאו דגבוה עשרה סוכה תחת סוכה לא מפסילי ולק"מ קושית הש"ם, והא דמכשיר בנקליטין כשאינו גבוה עשרה אע"ג דמופלג ארבעה, היינו טעמא משום שאין שם סבך עליו, אלא כולו דפנות ואין סבך פסול פוסל אלא למעלה ולא לדפנות.

ור"ל דעל כרחק שמואל סבירה ל"י ק"מ הלמידו דמכשר נוי סוכה אפילו המופלגים ממנה ארבעה, וה"ל לנוי סוכה עבידי כפירש"י במהני [י' ע"א, ד"ה או שפירס] גבי קינוף, וכשירה אפילו מופלג ממנה ארבעה, דאין לא תימא הכי איך סתם שמואל למלתי דכילה ואמר ובלבד שלא תהיה גבוהה עשרה, הוב ל"י להתנות נמי שלא תהיה רחוקה מן הסבך ארבעה, אלא על כרחק כ"י נהמן סבירה ל"י, דאין לאו דגבוה עשרה ונעשה אהל לעלמו, לא מפסיד משום נוי אפילו מופלג עשרה — והשתא אחי שפיר נמי דהור"ך לתרגם במטה גבוה, אע"ג דסתמא דמטה לא גבוהה עשרה, דמשמע מקושית הש"ם והא ליכא עשרה לקמן רפ"ב [כ"י ע"ב], ולא תרגמא משום דמופלג ארבעה מן הסבך כסתם מטה, דהרי מטה נמי לנוי הובחת להסם, אלא על כרחק לא ס"ל לחלק בין מופלג ד' ללה מופלג, ומקשה שפיר הש"ם מקינופות אדשמואל — וא"ש דלא הוב מ"י להקשות בלא זה, ואין להאריך יותר.

והשתא מיושב פסק הרי"ף, דסבירה ל"י מדקחזינן דהמקשן הקשה בפשיעות מסוכה שתחת סוכה ש"מ דסתמא דחלמודא פשיעא ליה כשיעור הירושלמי דלא משום לשווי אהלא אחזינן עלה, אלא משום סוכה שתחת סוכה, רק התרין השיב כן שלא חיקשי אדשמואל, ולכן לדידן דבלא"כ לא קשה מידי קושית הש"ם דברי קו"ל כרבה בר ר' הונא ורי הסדה דנני סוכה המופלגין ד' פסולין בסבך — וממילא מה שכתב הרי"ף דמותר לישן בכילה שאינה גבוהה עשרה, היינו בשאינה מופלגת ד', דאין לאו הכי לא גרע מנוי סוכה, וסמך עלמנו אמר שכתב לפני זה כ"י הסדה ורבה בר רב הונא סברי, דנני סוכה מקינופות ולא תחזינן לחלק כלל בין סוכה לשווי אהלא, אלא הטעם כמ"ש בירושלמי וכסקא דעתך דהש"ם, דהכל הוא משום

הקלות ספה סימן תרכט

באר הגולה פט:

סלם - על הגג קדי לספך (ט) על גביתו. הגה: (כג) ולכן אין לספך עלינו. (כד) ואפלו להניחו על הספך (ט) להחזיקו. אסור. והוא הדין בכל קלי המקבל טמאה. כגון פסל ונכסא (כה) שמקבלין טמאת מדרס (מהר"ל (מנ"ס)): ח (כו) מלחבר פלוגסאות הספה במקמרות של פרזל או לקשרם בכלאות (פרוש, התיבות של בגדים בלמים) שהם מקבלים טמאה: (ז) אין קפידא: ט (כו) מיני אכלין (כה) מקבלים טמאה (כט) ואין מסכני בהם: י (ענפי תאנה ובהם תאנים; וזמורות ובהם ענבים, ל) אם פסלת מרבה על האכל מסכני בהם, ואם לאו אין מסכני בהם. ואם קצרם לאכל, יש (ט) לזדים (לא) תורת אכל לקבל טמאה, וצריך שיהא בפסלת כדי לבשל האכל והדי. ואם קצרם לספוך, אז אין לזדים תורת אכל. ואדרבה הם מצטרפים עם הפסלת לבשל האכל. ואם קצרם לאכל ונמלך עליהם לספוך, אין המחשבה מוציאה היתדות מתורת אכל עד שיעשה בהם מעשה שנקר שרצה איתם לספוך, כגון שידוש אותם: יא 'מסכני בפנינוג'ו הנקרא בערכי שמר, (והוא מאכל פהמה, ואין בני אדם אוכלים אותו אלא לרפואה) רבינו ירוחם נתיב ח' חלק (כ"ז) [אין וכל כו' (פ' טו)]: יב (לב) לספך בירקות שממחרין לביש, (לג) אף על פי שפסולים לספך מפני שמקבלים טמאה, אין דינם לספך פסול (לד) לפסל בארבעה טפחים, (לה) אלא פאור חשיבי לפסל בשלשה. ואם אין דרךם לביש, דינם

בספך פסול ופוסלים הוא יבש ר"ן פרק קמ (ר') [ה] דסוכה י"ג: א"ה ס' דברים שאסרו חכמי ואינם מקבלים טמא או שעליהם נושרים מניח חבילה על גו מעשה ולא מן העש הארכו לאסור אלא חבילה שהיא פחותה ויוצאים מגזע אחד ו עמהם קנה אחר ה' (טו) משני ראשיה הפוסלים: טז חבילו חבילה: יז אם כי חבילה שהעלה ליבש (טז) נענוע: יח טון

יב (ט) לביש. ולכל עד שיש קשרה לישב בה. מן אבריה אם אינם נושרים אלא בשעת (פ"ט ס"ו, ב"ת י"ג: ט"ו) שתיבשו, משום דכיון תפסה ראיהו להקדים לו הפוסקים (ט) דהוא הדין דטן מצד עצמן אין שממחרין לביש תוך ש (ב) כתב הפיה יוסף בסיני (ט) לענין אם עבר לספך אחר אינו תואב לספך ו תדרו: (לט) שגו שריני בהבדלה. אף דקאמר ה יותר, דאפלו בדיעבד אי משום דחשיבין דלמא ע וקוצצין אותו לפור בבין כמו סט"ו: (מ) בפסול להמיר אותה: (מא) מש דאיחא בסימן תרכ"ו כן ולהניחו לשם ספך הניח החבילה לשם ספך מעשה גמורה, דהיגו ה נענוע אחר התהרה. והני פחת תקרת הפיה שדר

באר היטב ז (ט) על גביתו. ואין פועליו הספך דבר המקבל טמאה, שמא יבא לספך בו. ואף על גב שפועליו על כלי אכילה, משום דלא שכיח שישפך בהם. ויש נוהגים להעמיד קנים מחוץ הספך, ומתח תמידות היא. ר"ן (י' ד"ה ולענין הלכות) [המגן] אבריהם (פ"ט) העלה דפטר להעמיד דבר המקבל טמאה, ומה שאסור בקלם. הינו משום שהיא עצמה כקף פסול, עד שם. ועין ט"ו (פ"ט) והפערות וזאבים: (ט) להחזיקו.

באור הלכה וצו בפרו מקדים טון הלקות ספה פסיקו תרמיג (מש"י ספ"ה) שמתקנים קנה משום גזרת הקרה. (ואינו יודע מה שיש גזרת הקרה בקלם שאין מנהג לספך בזה.) ומכל מקום הרוצה לספך על דעת הגאון בית מאיר גודאי אין למחוח בידו, פקטו דהוא רק מלחא דרבנן בעלמא לכלי עלמא היבא דנעשו לספוך כמו שכתב בבבב"י יעקב. אכן במקום שהניג לספך בהו כל השנה הנהגות הוא ומן התורה טמאין. (מ) אכן כשאין להסלם וקבים, והשליכות מקורעין על הירכות (מ) במקמרים, הם בכלל פשוטי כלי עד שאין מקבלין טמאה אף מדרבנן. (מג) ויש שממחרין אף בזה משום לא פלוג: (כד) ואפלו וכו' להחזיקו אסור. דגם זה (מ) בכלל מעמיד הוא. (מ) ועלכך זה על כל פנים ספך פסול הוא: (כה) שמקבלין טמאת מדרס. וצונו לומר שראויין לקבל, ואפלו הן תרשים שבנדאי לא נטמאו צדו. (מט) ודע דכל קלי עד הרוב קצת נראי להחזיקו (ו) או תחת הספך להעמיד הספך, ואפלו נשברו: זח (כו) לחבר וכו' לביח קבול, ועל פן אין להניח מרא ומגורפה על הספך. להחזיקו (ז) או תחת הספך להעמיד הספך, ואפלו נשברו: זח (כו) לחבר וכו' במקמרות של פרזל. זה מפר (מ) לכלי עלמא, אפלו למאן דאסר להעמיד הספך דבר המקבל טמאה, כיון שאין סומך הספך על המסמרים, אלא שמתוק בהם הפלוגסאות המעמידים להספך. ומשעם זה גם פן מפר לקשרם להכלונסאות בכלאות או פחבלים של פשוט, ואין הכי נמי דלקשר הספך עצמו בכלונסאות פחבלים ראוי לזהר לכחלתה, כיון שקושר הספך עצמו דבר המקבל טמאה [אחרונים]: ט (כו) מיני אכלים. הינו (ט) מאכל אדם, דאלו מאכל בהמה אין קפול טמאה: (כה) מקבלין טמאה. וכו'. ואפלו (ט) אם לא הקשרו צדו. פסולין: (כט) ואין מסכני בהם. וכל בשם שאין נאכלין להנחת גופו כי אם לזית וקראה וכדומה. מסכני פטן נפרי מגדים (מש"י ס"ג י"ג). ולענין קמרון, אף דתפרי מגדים מקל, בכבודו יעקב (פ"ט ט) הוכיח דקמין אכל תשיב. דהרי איחא לעיל פסיקו ר"ב (פ"ט) דמכריזין עליו בודא פרי האדמה: י (ל) אם קצרם מרבים מצטרפים עם הפסלת, וקלקשה: (לא) תורת אכל. מן הדין אין תנאים נקרא לאכל היתים מצטרפים להאכל, ואם קצרם לספוך היתים מצטרפים עם הפסלת, וקלקשה: (לא) תורת אכל. מן הדין אין תנאים נקרא אכל רק עד שלשה טפחים, אכל משני דולות הרבה, ולפי זה יש לזהר שלא לכסות בקשיו של תבואה קדם שנהבטו מן התבואה. והנה הפרי מגדים (א"א ס"ג י"ג) מפקפק קצת אפלו אחר שנתבטו, ובכבודו יעקב. (פ"ט ט) משיג עלינו ומסכים להשי"ו לקפו נשאר על הקש תורת דשרי. ומכל מקום צריך לזהר, דשכיח הוא שעדון נשאר מעט תבואה בפסלים אפלו אחר שדש אותם, וקנה צדון נשאר על הקש תורת דות, ולכן אם רוצה לספך בתוכו נקש של תבואה, טוב שסיר השפלים מהם [בכבודו יעקב]. וקנה צדון נשאר על הקש תורת הנקצין בפסל דמדינא תדי רצונו לומר באיזה מקומות שממחרין לביש בתוך שקעת ימי חג ולכל (ט) העליו והגבולין, וישאר אור: יב (לב) ספך בירקות וכו'. וצונו לומר באיזה מקומות שממחרין לביש בתוך שקעת ימי חג ולכל (ט) העליו והגבולין, וישאר אור: יב (לב) אף על פי שפסולים לספך וכו'. דהפערות זה אורי בירקות שראויים לאכילה ופסולים לספך בהם, ותנה אמינא דכשביל זה אין קל עליהם עם פסול אחר, קא משמע לן דלא אמרינן הכי: (לד) לפסל בארבעה טפחים. פמבאר בסימן תרל"ב (סעיפים א"ב) דספך פסול פוסל באמצע בארבעה טפחים, ואור פוסל בין באמצע בין מן הצד בשלשה טפחים: (לה) אלא פאור חשיבי וכו'. הינו אפלו קדם

שער הציון הנ"ל ושאר אחרונים: (מ) מן אבריהם (פ"ט): (מט) מן אבריהם (פ"ט ס"ו) (מ) עד בתיב תיים: (ז) אחרונים: ח (מ) מן אבריהם (פ"ט) והנ"ל א"א (י"ח) ושאר אחרונים: ט (ע) פוסקים: (ג) קרן ומאל (פ"ט ס"ו א"ה ז) וקרי קנרים (מש"י ס"ג י"ג): יב (מ) רבנו מנחם (פ"ה ה"ג) [כן כתב הפיה: י"ח מקמרות, דא ישאר והגעולין הרי הוא בכלל היתים והיני דמבאר בספ"י י"ד דבריעבר כשי תחסי"ו (פ"ט ט) קצר בנה:

(ט) לביש, דהוא רק מדרבו דשכ"א (יג) ד"ה א"ה סט"ו) מדרבנן [כתב שגם דעת ר' הירש'ם (פ"ה ה"ג) משמע קצת דשם הרב המרי (פ"ה ה"ג), דבר תמ"א שקטב וכל מה (י"ח) וגם הפגן אבריהם קטעי אחרונים: (מ) פרי מגדים

מצאנו ברורה - חלק ו'
א"ח וג'ו

על פסולי סיכוך מדרבנן

ג. מותר להעמיד את הסכך על דברים שפסולם לסיכוך הוא מדרבנן, וכן על גבי שברי כלים⁶.

חוטאים לקשירת הסכך

ד. הקושר את הסכך, יש לו לקושרו בחוטאים מדבר הכשר לסיכוך (ראה הערה אילו חוטאים כשרים לסיכוך)⁷. אמנם סכך שכבר עומד ברוח

6. ביאור הלכה (ריש סימן תרל) שאף שמחמירים לכתחילה שלא להעמיד את הסכך על דברים הפסולים לסיכוך, מותר להעמידו על דברים הפסולים לסיכוך מדרבנן, וכ"כ הדרכי משה (שם סק"א) בשם האור זרוע (סימן רפט סוף אות ב) והריטב"א (יב. ד"ה וכלן כב. ד"ה וחד) שלכן מבואר במשנה (יב.) שכולם כשרים לדפנות, ובכלל זה החבילות שהוזכרו ברישא שפסולים לסיכוך הם כשרים לדפנות, ואף למחמירים במעמיד מותר להעמיד את הסכך על החבילות שכיון שפסולן מדרבנן לא גזרו, וכ"כ הבכורי יעקב (סימן תרכט סק"י) והשיג שם על הפרי מגדים (א"א סק"א) שהסתפק בזה, וכ"כ בכף החיים (סימן תרכט סק"ה), אור לציון (פרק כד סעיף י), חוט שני (פרק ה אות ב) ועוד פוסקים.

ולפ"ז מותר להעמיד את הסכך לכתחילה על גבי כלים שמקבלים טומאה מדרבנן, וכן יכול להניח את הסכך על נסרים שרחבים ארבעה טפחים, כגון הפלטות לדפנות שמצויות בזמננו, וכן על גבי שברי כלים, שכל אלו פסולם לסיכוך הוא מדרבנן (כמבואר בפרק הקודם) ואין בהם גזירת מעמיד. [אמנם המעמיד על שברי כלים יש לו להקפיד שהכלי ישבר באופן שכבר אינו מקבל טומאה, שאל"כ הוא פסול מדאורייתא, ושיעור השבר מבואר במסכת כלים בכמה מקומות וברמב"ם בפ"ו מכלים].

ובבכורי יעקב (שם) הקשה על המ"א (סק"א) שאוסר להניח מרא ומגריפה על הסוכה אפי' נשברה, והרי שברי כלים פסולם מדרבנן, וכן מרא ומגריפה פסולם מדרבנן מדין דבר רחב (כדלעיל פרק ה הערה 41), ומהו הפסול להעמיד עליהם. ובאבן ישראל (שם אות ב) יישב שאין כוונת המ"א לאסור מדין מעמיד אלא מדין סכך פסול, וכוונתו שאם הם רחבים ארבעה בסוכה גדולה או שלשה בסוכה קטנה פוסלים את המקום שתחתם (על פי הכללים שלהלן פרק ח סעיפים ב, ז). ויש להוכיח כדבריו מהמ"ב, שבסימן תרכ"ט (סק"י וסק"ה) הביא את המ"א, ומאידך בביאור הלכה (ריש סימן תרל) נקט בפשטות שמוותר להעמיד בפסולי דרבנן, וע"כ שמה שכתב בסימן תרכ"ט אין החשש מדין מעמיד אלא מדין סכך פסול [ולעיל פרק ג' הערה 3 התבאר מדוע המ"א לא מתיר בזה מדין חבטן].

7. שחוטאי הקשירה נחשבים למעמיד שהם מונעים את הסכך מלעוף, ולכתחילה יש להעמיד את הסכך בדברים הכשרים לסיכוך, וכן מבואר במ"ב (סימן תרכט סק"ו) וחיי אדם (כלל קמו ס"ל), ודומה לזה כתב במ"ב (סק"ד) לגבי לתת עליו סולם להחזיקו שגם זה בכלל מעמיד, והביא שם שכן נראה בביאור הגר"א, וס"ל שאף שהוא רק מונע את הסכך מלעוף, נחשב למעמיד.

והנה כחתם סופר (סוכה י. על תוס' ד"ה פירס) מבואר שאין פסול מעמיד אלא אם כן הסכך מונח עליו, אבל אם רק מונע אותו מלעוף אין בזה משום מעמיד, ודימהו למה שכתב הנודע ביהודה

(תניינא יו"ד סימן קלו) שאי המים ואין זה נחשב הוו טומאה, ואין להקשות ו שהוא משום סכך פסול והח"א, וכן הסכימו בא הגרי"ש אלישיב (כמה ע הלוי (ח"ט סימן קלו ד"ה ו אמנם חוטאים הפסולים ל פסולי סיכוך דרבנן (כול דירת קבע).

א. חוטי ניילון ואזיקון אין לקשור בהם את הסו וזהו כפי המבואר לעיל להעמיד בהם, ואם כבר אם השעה דחוקה ויש בדבר הפסול לסיכוך ש מצויה שאז יש חשש לנ ב. חוטי פשתן פסולים הדבר תלוי אם פסולם מ ס"ל) שאין לקשור בהם החוטאים הללו פסולים כ סעיף ה ובהערה 8) בפסול בגדים, שלדעתו אף מני בהם את הסכך. וכן לר' שהוא קרוב לטוות ולקנ בדבריהם שאף שצמר מ ופסול לסיכוך מדאוריית (שם) לחכמים דפליגי על שאינה מתמעטת מפסול בטווי פסולה מדאורייתא מדרבנן אין מקור לכך י (חבל) שאין חבלים מקבי לחבל פשתן. אולם במ"ז ברמב"ם שם אינו מוכו שמקבלים טומאת נגעים צורתו עליו [וקרוב לדעה ראה שדעתו שפסולם מ

במה"ל נ' ד' ז' ס' ט' ט"ו ט"ז ט"ח ט"ט

(תניינא יר"ד סימן קלו) שאין איסור לחזק את המקוה על ידי מסמרים שאינו אלא מונע את בריחת המים ואין זה נחשב הויתו בדבר המקל טומאה, והכי נמי אין זה נחשב מעמיד בדבר המקבל טומאה, ואין להקשות על כך ממה שכתב הרמ"א (סעיף ז) שאסור לתת עליו סולם שאפשר שהוא משום סכך פסול כמו שכתב המ"א (שם סק"י). ולדינא יש להחמיר כמו שפסקו המ"ב והח"א, וכן הסכימו באור לציון (פרק כד סעיף ט) ובחוט שני (פרק ה אות א), וכן נראה דעת הגר"ש אלישיב (במה שכתב בקובץ תשובות (חלק א סוף סימן סג) לגבי חוטי המחצלת), וגם בשבט הלוי (ח"ט סימן קלו ד"ה ולפ"ו) כתב שלכתחילה יש להחמיר אם אפשר.

אמנם חוטים הפסולים לסיכוך מדרבנן, מותר לקשור בהם את הסכך, שהרי מותר להעמיד על פסולי סיכוך דרבנן (כדלעיל סעיף ג). [ולהלן (פרק ז הערה 10) יתבאר מדוע אין בקשירתם חשש דירת קבע].

נידונים בקשירת הסכך

א. חוטי ניילון ואזיקונים פסולים לסיכוך מדאורייתא כדלעיל (פרק ה הערה 2), ולכן לכתחילה אין לקשור בהם את הסכך (הוט שני פרק ה אות א, אור לציון פרק כד סעיף ט, ושבט הלוי ח"ו סימן עד), וזהו כפי המבואר לעיל (הערה 3) שאף דברים הפסולים מחמת היותם אין גידולו מן הארץ אין להעמיד בהם, ואם כבר קשר בהם או שאין לו דבר אחר, הסוכה כשרה (כדלעיל סעיף א). [וה"ה אם השעה דחוקה ויש חשש שאין הסכך עומד ברוח מצויה, שאז מוטב לקשור את הסכך בדבר הפסול לסיכוך שמעמיד כשר בדיעבד, מאשר להיכנס לספקות אם הסכך עומד ברוח מצויה שאז יש חשש לכשרות הסוכה].

ב. חוטי פשתן פסולים לסיכוך כמבואר בשו"ע (סעיף ה), אמנם לגבי לקשור בהם את הסכך הדבר תלוי אם פסולם מדאורייתא או מדרבנן, ומדויק במ"ב (סימן תרכט סק"י) וח"א (כלל קמו ס"ל) שאין לקשור בהם את הסכך, וכנראה חששו שפסולם מדאורייתא. ולכאורה נידון זה אם החוטים הללו פסולים מדאורייתא או מדרבנן תלוי בשיטות הראשונים שהובאו לעיל (פרק ה סעיף ה ובהערה 8) בפסול הפשתן, שלרש"י וסיע' הם פסולים מדאורייתא לפי שמטמאים בנגעי בגדים, שלדעתו אף מניפוף ואפשר שאף קודם לכן טמא בנגעים, ולדעתו פשוט שאין לקשור בהם את הסכך. וכן לר"ן ותוס' פסולים מדאורייתא, שהרי כתבו שבנדק ונפץ גזרו בו כיון שהוא קרוב לטוות ולקבל טומאה, ומבואר שאם נטווה מקבל טומאה דאורייתא, וכן מבואר בדבריהם שאף שצמר מטמא רק בשתי וערב, בפשתן אין צריך שתי וערב, ואף טווי מטמא ופסול לסיכוך מדאורייתא, וכ"כ בתוס' בשבת (כו: ד"ה רבי). אמנם בתירוצם האחרון בסוכה (שם) לחכמים דפליגי עליה דסומכוס סיככה בטווי כשרה, שאין טומאת נגעים פוסלת לסיכוך שאינה מתמעטת מפסולת גורן ויקב, אלא שאף לתירוצו זה אפשר דקי"ל כסומכוס שסיככה בטווי פסולה מדאורייתא [שלא מצינו מי שיכשיר לדינא אם סיככה בטווי, ולומר שיש פסול מדרבנן אין מקור לכך לפי אותו צד בתוס']. ואין להוכיח ממה שכתבו תוס' (עיווכין נה. ד"ה כחבל) שאין חבלים מקבלים טומאה, שכוונתם לחבל המגג (גמי) ודומיו דבהכני מיירי התם ולא לחבל פשתן. אולם במ"מ (שם) כתב שחבלי פשתן פסולים מדרבנן לפי שאין צורתו עליו, אבל ברמב"ם שם אינו מוכח, שאפשר שגם לרמב"ם חבלי פשתן טמאים מדאורייתא [משום שמקבלים טומאת נגעים], ורק בנדק ונפץ שאינו מקבל טומאה פסלוהו חכמים משום שאין צורתו עליו [וקרוב לדעת התוס' שם], ומה שהביא המשנה ברורה (סק"ג) את דברי המ"מ אינה ראייה שדעתו שפסולם מדרבנן, שאפשר שרק חשש לדבריו לגבי לאסור חבלים של שאר מינים

לאחר ימי האבילות, אין זה נחשב רבים צריכים לו, ואין לו היתר להכין השיעור. (הגר"ח קניבסקי שליט"א)

אמירת "המקום ינחם" בעמידה או בישיבה

שאלה: האם יש לומר "המקום ינחם" דוקא בעמידה או דוקא בישיבה?
תשובה: אין שום הבדל, ויכול לאומרה בין בעמידה ובין בישיבה. (הגר"ח קניבסקי שליט"א)

שיעור תורה קבוע בשבת

שאלה: רב בית הכנסת המוסר שיעור בספר חפץ חיים כל שבת, האם מותר גם בשבת בתוך השבעה, כדי שלא יחשב אבילות בפרהסיא, שהרי כולם יודעים שעכשיו אינו אומר את השיעור.

תשובה: אסור. (הגר"ח קניבסקי שליט"א)

זכות קדיש למי שנפטר בלי ילדים

שאלה: מי שנפטר בלי ילדים, האם יש לאחיו זכות לומר קדיש עבור הנפטר?

תשובה: אפילו במקומות שכל אחד אומר קדיש אחד (ואין אומרים ביחד), צריך ליתן לו עכ"פ קדיש אחד שיוכל להגיד על אחיו, כיון שאין אחר שיאמר עליו. (הגר"ח קניבסקי שליט"א)

הרב יצחק זעקל הלוי פאללאק

דומ"ץ של הקהילה החרדית מחזיקי הדת, אנטווערפן

7 סכך הקשור תחת עמודי מתכת קבועים בבנין

שאלה: תושב עירנו עלה ירושלימה תבב"א וגר בבנין גבוה בקומה העשרים, ומדירתו יוצאת מרפסת אשר על המעקה שלה עולים קני מתכת דקים שבגובהם נכפפים עד שמתחברים בכותל הדירה (כמין גם), ויש ריוח פתוח גדול בין קנה לקנה, ושואל אם יכול להעמיד את סכך סוכתו תחת קני מתכת אלו ולקושרו בהם, כדי שקני המתכת שעל הסכך הקשור בהם יגינו עליו מן הרוח החזק ויעכבוהו שלא יפרח.

תשובה: יעשה סכך עב שיגן מהרוח וכן כותלי הסוכה יגינו מהרוח שלא יהיה מצטער בישיבתו, ועדיף שהסכך יהיה על הקנים, אבל מעיקר הדין יכול להדקו גם תחתיהם בחבל מגידולי קרקע, וימנע מלעשות קשר אלא יעשה עניבה או יכרוך החבל כמה פעמים, ולהידור ראוי להשתמש בחבל הניכר שהוא גידולי קרקע ואינו צבוע ואינו שזור וטווי כגון חוט ראפיא (שאינו מעובר, והוא אותו שקושרים בו צמחים, ראה להלן), ובאופן שניכר שאינו חלק מהסכך.

קול התורה

חגורת פה גפני גש"א

ה: לדעת
ה: הוצאת
תשנ"ז
כשנולד
זאת לא
ל. ויש
ולא, יש
הנכסים
י?
ירשנים
ית להם
חייבים
פוס לא
יל ויודע
זבון גם
ות, ולכן
כמבואר
מכירים
ז"א
ד תורה,
ה: יגמרו
ד שיעור
וד בימי
יכים לו.
ב פסח
יתקיים

דין מצטער

כתב הרמ"א (או"ח סי' תר"מ ס"ד) "ואם עשה [סוכתו] במקום שמצטער .. אינו יוצא באותה סוכה כלל", ולכן נוסף לכשרות הסכך מוטל לעשות דפנות המגינות מן הרוח העז שבקומה העשרים, ובפרט בירושלים עיה"ק שמצוי שם רוח³, וגם הסכך יהיה עב כדי למנוע שכניסת הרוח לא יביא למצטער, ובכהאי גוונא שאין בסוכה מצב של מצטער ניחזי בס"ד אם היא כשרה כשמהדק את הסכך לקני המרפסת שעליו.

דין מעמיד

תנן בפ"ב דסוכה כא: "הסומך סוכתו בכרעי המטה כשרה, רבי יהודה אומר אם אינה יכולה לעמוד בפני עצמה פסולה", ונחלקו רבי זירא ורבי אבא בר ממל מאי טעמא דרבי יהודה, חד אמר מפני שאין לה קבע, וחד אמר מפני שמעמידה בדבר המקבל טומאה. והרא"ש ובעל המאור שם פסקו כחכמים, וגם הרמב"ם בפיהמ"ש סתם כוותם, אבל הר"ן שם נקט כרבי יהודה ומשום מעמיד, ובפוסקים חששו לדבריו לכתחילה, או מצד הלכה (ראה או"ח סי' תרכ"ט ז' ומג"א ס"ק ט' ומ"ב ס"ק כ"ב וסי' תר"ל ס"ק נ"ט ושו"ע הרב סי' תרכ"ט י"א ועוד) או שנהגו כן (חזו"א סי' קמ"ג אות ב' ד"ה ולכן).

ודעת הב"ח (סי' תרכ"ט ס"ה ד"ה כתב הר"ן) והקרבן נתנאל (סוכה פ"ב אות ד') בדעת הרא"ש אליבא דרש"י (שם) היא, דלר' יהודה מעמיד הוא פסול מדינא [דהכל הולך אחר המעמיד כדאיתא בשבת טו: וס:], ולא ברור אם כוונתם דפסול מה"ת, ובספר הסוכה השלם העמיס כן בשיטת התרומת הדשן (סי' צ"א) ע"ש, אבל דעת הר"ן (סוכה שם) דגם לר' יהודה אין זה אלא פסול דרבנן "שמא יאמרו כשם שראוי להעמיד כן מסכבין בו", והמג"א (סי' תרכ"ט ס"ק ט') נקט כוותיה, וכן כתבו אחריו המ"ב (סי' תרכ"ט ס"ק כ"ב ושעה"צ סי' תר"ל ס"ק ס') והרב (סי' תרכ"ט ס"ק י"א) והערה"ש (סי' תרכ"ט סעי' י"ט וסי' תר"ל סעי' ל"ז), ולדידהו נדוננו הוא אם יש בזה פסול דרבנן לכתחילה, וגם זה לדינא שורשו מספק כמש"כ בשו"ע סי' תרכ"ט סעי' ז' "יש להסתפק" כי אין הכרעה לפסוק כרבי יהודה [מ"ב שם ס"ק כ"ב ושעה"צ סי' תר"ל ס"ק ס'] ע"ש.

וכל זה לגבי הסכך, אבל בכתלים הוסיף שם הר"ן "ואע"פ שעכשיו נהגו לסמוך סוכות על גבי כתלים שאין מסככים בהן לפי שאין גידולו מן הארץ, היינו משום דלא שכיח לסכך בכיוצא בהן, ועוד דכו"ע ידעי דכל כה"ג בית דירה מיקרי ולא סוכה הלכך ליכא למיגזר", ונלמד ממנו דבכתלים דליכא למיחש שיסככו בהם, ליכא פסול מעמיד.

³ כ"כ באגרות ר"ע מברטנורא (אגרת השלישית מירושלים לאביו בחול) וז"ל "וכל הרוחות שבועולם באות ונושבות בירושלים, ואומרים כי כל רוח בטרם תלך אל המקום אשר תרצה שמה הרוח ללכת, באה להשתחות לה בירושלים".

קול

וראייתי חידוש בספר הליכות שלמה להגרשז"א (נ הלכה אות י'), שאם הקנים מחוברים בכותל אין ידכיון שקבוע בבנין הוי ליה בכתלים שמותר לה ולכאורה יש לדון בזה, שהרי לא הכשיר הר"ן ל: [אבנים] אלא משום ד"לא שכיח לסכך בהן" או ז" מקרי", וא"כ אילו סברות אלו מתאימות לקנים של הקנים הם מסוג שמסככים גם עראי, משמע מחוברים לכותל, שהרי לא עדיפי מכותל עצמו ש ב' סברות הנ"ל, והנה בספר גינת ורדים (ד' ח', ומוב הכשיר לסכך ע"ג שכבה של נחושת המחוברת לק המחובר לקרקע אינו נדון כמעמיד, אולם אין ממו סובר שהפסול של מעמיד נאמר רק במקבל טומאו כמו שביאר בספר הסוכה השלם (עמ' של"ב), דאיכא פסול מעמיד בכל דבר שאינו ראוי לסכך הדרינן שיש לדון אם להשוות קנים המחוברים ל ראיתי בפמ"ג (משב"ז ס"ס תרמ"ג) שכתב "ואם הנ ואי אפשר בזולתם, יש לומר הוה מעמיד בפס הדפנות יש לומר מותר, ועדיין יש לפקפק בהם", גם גוף הדבר אם קני מתכת המחוברים אינן מ בנעשו לשמש את הקרקע כמש"כ בהגהות דגול סעי' מ"ח), וכן דנו אם מחובר בחדקים (שרויבען) דהדיוט יכול לפורקו, ראה בשו"ת גידולי טהרה ושמלה (סי' ר"א אות צ'), אולם בשו"ת מנחת יצח דלגבי מעמיד שאינו אלא הלכה לכתחילה, אפש ע"ש, וכן עמא דבר להקל.

האם היכר מכשור פסול של מו אף שכתב הר"ן דבכתלים הנ"ל ליכא פסול מעמ שנוהגין לעשות בכתלים דפנות של קנים משום נראה כסומך על הכתלים לגמרי, ומדת חסידות ב עצמו לא החמיר כמותם, אולם העתיק את מנ שסוברים דאיכא פסול מעמיד בכתלים, דכשיש ה וכן מתבאר ממה שהביאם הריטב"א (סוכה כא: זז" בכתלים דפנות של קנים משום היכרא שלא יז הכתלים לגמרי, ומנהג חסידים הוא. ואף שהר"ן כהיכר בכתלים, למד מהם המג"א הנ"ל דה"ה בסכ פסול מעמיד ע"ש.

אולם החזו"א (סי' קמ"ג אות ב') דעתו שאותם חס מהיכר, ולא סמכו הסכך על הכתלים אלא על ז

הראיתי חידוש בספר הליכות שלמה להגרשז"א (סוכות פ"ח הגהות דבר
 הלכה אות י'), שאם הקנים מחוברים בכותל אין בהם פסול של מעמיד
 הקבוע בבנין הוי ליה ככתלים שמותר להעמיד על גביהן" ע"ש.
 ולכאורה יש לדון בזה, שהרי לא הכשיר הר"ן להעמיד ע"ג כותל [של
 אבנים] אלא משום ד"לא שכיח לסכך בהן" או "דכו"ע ידעי דכה"ג בית
 מקרי", וא"כ אילו סברות אלו מתאימות לקנים של מתכת ניחא, אבל אם
 הקנים הם מסוג שמסככים גם עראי, משמע דלא יועיל מה שהם
 מחוברים לכותל, שהרי לא עדיפי מכותל עצמו שלא הוכשר אלא מכח
 סברות הנ"ל, והנה בספר גינת ורדים (ד' ח', ומובא בשע"ת סו"ס תרכ"ו)
 הכשיר לסכך ע"ג שכבה של נחושת המחוברת לקרקע, ומבואר שמתכת
 המחובר לקרקע אינו נדון כמעמיד, אולם אין ממנו ראייה, משום דאיהו
 סוכר שהפסול של מעמיד נאמר רק במקבל טומאה ולא במחובר לקרקע
 כמו שביאר בספר הסוכה השלם (עמ' של"ב), אבל לפי מה דנקטינן
 ראיכא פסול מעמיד בכל דבר שאינו ראוי לסכך כמו שיתבאר בס"ד,
 הדינן שיש לדון אם להשוות קנים המחוברים להנאמר בדפנות. ושוב
 האיתי בפמ"ג (משב"ז סו"ס תרמ"ג) שכתב "ואם הניח כלונסאות וחיברם
 ואי אפשר בזולתם, יש לומר הוה מעמיד בפסול, ואם כדני לחבר
 הדפנות יש לומר מותר, ועדיין יש לפקפק בהם", וחזינן שנסתפק בזה.

גם גוף הדבר אם קני מתכת המחוברים אינן מקבלים טומאה, היינו
 בנעשו לשמש את הקרקע כמש"כ בהגהות דגול מרבבה (י"ד סי' ר"א
 סעי' מ"ח), וכן דנו אם מחובר בחדקים (שרויבען) דינו לזה כמחובר כיון
 דהדיוט יכול לפורקן, ראה בשו"ת גידולי טהרה (סי' ט"ז) וספר לחם
 ושמלה (סי' ר"א אות צ'), אולם בשו"ת מנחת יצחק (ח"ד סי' מ"ה) כתב
 דלגבי מעמיד שאינו אלא הלכה לכתחילה, אפשר לסמוך על המיקל
 ע"ש, וכן עמא דבר להקל.

האם היכר מכשיר פסול של מעמיד

אף שכתב הר"ן דבכתלים הנ"ל ליכא פסול מעמיד, אבל ממשך ז"ש
 שנוהגין לעשות בכתלים דפנות של קנים משום היכרא כדו שלא יהא
 נראה כסומך על הכתלים לגמרי, ומרת חסידות בעלמא הוא זה. והר"ן
 עצמו לא החמיר כמותם, אולם העתיק את מנהגם, ונלמד לפי מה
 שסוברים דאיכא פסול מעמיד בכתלים, דכשיש היכר אין פסול מעמיד,
 וכן מתבאר ממה שהביאם הריטב"א (סוכה כא.) וז"ל ויש מקומות שעושין
 בכתלים דפנות של קנים משום היכרא שלא יהא נראה כסמוך על
 הכתלים לגמרי, ומנהג חסידים הוא. ואף שהר"ן והריטב"א משתעים
 בהיכר בכתלים, למד מהם המג"א הנ"ל דה"ה בסכך שכשיש היכר ליכא
 פסול מעמיד ע"ש.

אולם החזו"א (סי' קמ"ג אות ב') דעתו שאותם חסידים לא משתעי כלל
 מהיכר, ולא סמכו הסכך על הכתלים אלא על דפנות של קנים ע"ש,

צטער
 לעשות
 ז עיהק
 א יבא
 א"ד אם
 יהודה
 א ורבי
 ע, וזה
 זר שם
 ים נקט
 נו מצד
 ל"ס"ק
 אות ב'
 ה: פ"ב
 יד הוי
 [, ולא
 שיטת
 יהודה
 סככין
 ב' (סי'
 ק י"א)
 א אם
 בשו"ע
 ז [מ"ב
 ו נהגו
 לו מן
 י דכל
 ממנו
 ל וכל
 המקום

ולדידיה אין מקור לומר דלא פסלו חכמים מעמיד כשיש היכר. והנה הגרשז"א (ס' הליכות שלמה סוכות עמ' קל"ג בהגהות דבר הלכה אות י"א) תמה על החזו"א דמדכתבו "שלא יהא נראה כסמוך על הכתלים לגמרי", משמע שסככם היה נסמך גם על הכתלים, ודעת הגרשז"א היא שהניחו קנים על הכתלים וסככו עליהם, ואף דעיקר סמיכתן היתה מכח הכותל שתחת הקנים [וממילא לא הוי "מעמיד דמעמיד" כי אין צורך בהעמדת הקנה אלא נחשב שהכותל לבד מעמיד את הסכך, וראה לקמן], מ"מ סגי בזה להיכרא ע"ש, והגרשז"א ממשיך (שם הלכה י') שאותן שנהגו כן, מודים דמדינא אין בכותל גזירת מעמיד אלא שנהגו בפסול מעמיד ממדת חסידות, ובוהה הכשירו מדת חסידותם בהיכר זעיר של קנה בין הכותל להסכך, אבל כשמדינא יש פסול של מעמיד, כגון בכותל של שפודי מתכת [כמו ב"סוכה לנצח"], לא מתכשר בהיכר זעיר אלא בעי שינוי גמור, כגון בשינוי הנחת קני עץ המעמידים את הסכך, אורכן כנגד רוחב השפודים או באלכסון ע"ש. ולכאורה לפי דבריו יש להבין, מנא לן גוף הדין דבפסול מעמיד יהני היכר אף שהוא היכר גמור, דהא מהתם אין ללמוד אלא ל"מעמיד ממדת חסידות", וצ"ל דפשיטא ליה להגרשז"א דממה שהכשירו בהיכר זעיר, נלמד שיש מושג שהיכר מהני להכשיר מעמיד ודו"ק.

דין מעמיד דמעמיד

הראשונים תמהו על הפוסל מעמיד, ממתניתין סוכה כב: דתנן "העושה סוכתו .. בראש האילן .. כשרה", דהא מעמידה במחובר לקרקע שאינו ראוי לסכך בו, ובריטב"א (שם כא.) תירץ דבמתניתין דלקמן אין הסכך סומך על האילן [אלא] שקרקע הסוכה נתון באילן, ונעץ קונדסין של עץ בקרקע הסוכה עליהן, אע"פ שהקונדסין עומדים באילן, לא חיישינן שהרי מעמיד דמעמיד הוא" וכן הוא במג"א (סי' תרכ"ט סק"ט) דמעמיד דמעמיד אינו פוסל, וכ"כ הפמ"ג (א"א שם) "וכל שסכך נשען על מעמיד כשר, והמעמיד יש לו מעמיד שני שפסול לסכך, אז לא גזרו אף לכתחילה" ע"ש, והטעם ביאר הגרשז"א שם (הלכה י"ב) משום דהוי גזירה לגזירה, [דומה למש"כ בפמ"ג (א"א סי' תרכ"ט ס"ק י"א) המעמיד בדבר הפסול מדרבנן י"ל דלא גזרו דהוי גזירה לגזירה וצ"ע], אולם החזו"א (שם) דעתו לפסול מעמיד דמעמיד, והעמיס בכוונת הריטב"א דמתניתין של סוכה בראש האילן מיירי בדפנות על אילן שנעשה להם קרקעית הסוכה ע"ש, והגרשז"א תמה שם למה פוסל דהא הוי גזירה לגזירה ע"ש.

גם בשו"ת חלקת יעקב (או"ח סי' ר"כ ורכ"א) נו"נ בדברי החזו"א, ומסיק דכיון דלהגר"א (סי' תרכ"ט סעיף ז') והמג"א (שם ס"ק ט') והמ"ב (ס"ק כ"ז) והרב (סעיף י"ב) ועוד מעמיד דמעמיד כשר, אין להחמיר בזה ע"ש, וכן עמא דבר להקל.

האם מעמיד פוסל כשהסכך עומד גם ב בשו"ת בצל החכמה (ח"ה סי' מ"ד) מבאר "דעיקר להעמיד הסכך בדבר המקב"ט, היינו דוקא כשאין הסכך דבר המקב"ט המחזיקו, כהך דהסומך סוכתו בכרעי המט יכול לעמוד ברוח מצויה אלא שחושש שמא תהיה ו מצויה, ולכן הוא קושר את הסכך אל כלונטאות לו הרוח, בזה סוכתו כשרה [בעת רוח מצויה] גם אם יקש טומאה", וכן מתבאר משאר אחרונים דמעמיד היינו כש בלעדו, ולא כשאין בו צורך בהעמדת הסכך, [ע' חזו"א ולכן, ומקראי קודש סי' כ"א, וכן מתבאר ממה שבס' הל ביאר היש נוהגין שבר"ן מדין היכר ולא מדין מעמיד בשו"ת מנחת יצחק (ח"ד סו"י מ"ה) כתב "נהגו להניח הסכך דאז הכתלים הוי רק מעמיד דמעמיד" ומשמע ד: גם בלעדו, משווים את הכתלים כמעמיד דמעמיד ע"ש.

האם מעמיד נאמר גם בשאר דברים הפסול הבאנו לעיל הגמ' סוכה כא: "מפני שמעמידה בדבר ובשו"ת מהרי"ל דיסקין (כתבים סי' נ"ו והו"ד במכתב ו הסוכה השלם) דעתו דלא פסלו מעמיד אלא בכה" המאירי (שם כב:) נסתפק אם מעמיד פוסל גם בפסולי הסוכה השלם (עמ' של"ב) דייק ממש"כ בעיטור (עשרת ד') ד"נוהגין לסכך על כתלים [אף שהם מחוברים ואי שדופני הבית אינם מקבלים טומאה", דאין פסול מעו טומאה, גם העתיק שם שו"ת גינת וורדין הג"ל ושו"ת ביו ס"ז] דשבכה של נחושת המחוברת לקרקע שרי לסכ שאינה מקבלת טומאה ע"ש, דמשמע דסברי דלא גזרו נ מחובר לקרקע ואינו גידולי קרקע, אבל ממה שהר"ן יישבו המנהג לסכך על גבי כותל באופן אחר, מבואר ד באבנים ובמחובר לקרקע פסלו מעמיד, וכן משמע ב משב"ז סק"ד) לגבי פסול מעמיד בגזל, וכן בדבריו (סי' י"ח) לגבי מעמיד בנסר פחות מד' טפחים, וכן נקטינן כג הלוי (ח"ו סי' ע"ד).

מעמיד באיסור דרבנן

כתב הפמ"ג (א"א סי' תרכ"ט ס"ק י"א) והנה המעמ מדרבנן, נסר ד' טפחים וכדומה, י"ל דהוי גזירה לגזירה לכל ירא שמים [שיהיו] הדפנות עכ"פ נסרים שאין ב המעמיד העליון, הקורה שהסכך נשען עליו, פחות מו משמע דהוא נוטה להכשיר אלא שלמעשה ירא שמים י דרבנן, וכ"כ בשו"ת אמרי יושר (ח"א סי' מ"ג). אבל ה

האם מעמיד פוסל כשהסכך עומד גם בלעדו

בש"ת בצל החכמה (ח"ה סי' מ"ד) מבאר "דעיקר הך דינא שאסור להעמיד הסכך בדבר המקב"ט, היינו דוקא כשאין הסכך יכול לעמוד בלי דבר המקב"ט המחזיקו, כהך דהסומך סוכתו בכרעי המטה, אבל כשהסכך יכול לעמוד ברוח מצויה אלא שחושש שמא תהיה רוח סערה שאינו מצויה, ולכן הוא קושר את הסכך אל כלונסאות לחזקו שלא ישאנו הרוח, בזה סוכתו כשרה [בעת רוח מצויה] גם אם יקשור בדבר המקבל טומאה, וכן מתבאר משאר אחרונים דמעמיד היינו כשהסכך אינו עומד בלעדו, ולא כשאין בו צורך בהעמדת הסכך, [ע' חזו"א סי' קמ"ג ב' ד"ה ולכן, ומקראי קודש סי' כ"א, וכן מתבאר ממה שבס' הליכות שלמה הנ"ל ביאר היש נוהגין שבר"ן מדין היכר ולא מדין מעמיד דמעמיד], אבל בש"ת מנחת יצחק (ח"ד טו"ז מ"ה) כתב "נהגו להניח כלונסאות תחת הסכך דאז הכתלים היו רק מעמיד דמעמיד" ומשמע דאף שהסכך עומד גם בלעדו, משווים את הכתלים כמעמיד דמעמיד ע"ש.

האם מעמיד נאמר גם בשאר דברים הפסולים לסכך

הבאנו לעיל הגמ' סוכה כא: "מפני שמעמידה בדבר המקבל טומאה", ובש"ת מהרי"ל דיסקין (כתבים סי' נ"ו והו"ד במכתב הגרשז"א שבס"ס הסוכה השלם) דעתו דלא פסלו מעמיד אלא בכה"ג, אבל בחידושי המאירי (שם כב:) נסתפק אם מעמיד פוסל גם בפסולים אחרים, ובספר הסוכה השלם (עמ' של"ב) דייק ממש"כ בעיטור (עשרת הדברות שער ג'- ד) ד"נוהגין לסכך על כתלים [אף שהם מחוברים ואינם גידו"ק] משום שדופני הבית אינם מקבלים טומאה, דאין פסול מעמיד אלא במקבל טומאה, גם העתיק שם שו"ת גינת וורדין הנ"ל ושו"ת בית יהודה (או"ח סי' ס"ו) דשבכה של נחושת המחוברת לקרקע שרי לסכך על גבה משום שאינה מקבלת טומאה ע"ש, דמשמע דסברי דלא גזרו מעמיד בפסול של מחובר לקרקע ואינו גידולי קרקע, אבל ממה שהר"ן והריטב"א הנ"ל יישבו המנהג לסכך על גבי כותל באופן אחר, מבואר דפשיטא להו שגם באבנים ובמחובר לקרקע פסלו מעמיד, וכן משמע בפמ"ג (סי' תרל"ז משב"ז סק"ד) לגבי פסול מעמיד בגזל, וכן בדבריו (סי' תרכ"ט א"א ס"ק י"ח) לגבי מעמיד בנסר פחות מד' טפחים, וכן נקטינן כמש"כ בשו"ת שבט הלוי (ח"ו סי' ע"ד).

מעמיד באיסור דרבנן

כתב הפמ"ג (א"א סי' תרכ"ט ס"ק י"א) והנה המעמיד בדבר הפסול מדרבנן, נטר ד' טפחים וכדומה, י"ל דהוי גזירה לגזירה וצ"ע, כמ"כ ראוי לכל ירא שמים [שיהיו] הדפנות עכ"פ נסרים שאין בהם ד' טפחים או המעמיד העליון, הקורה שהסכך נשען עליו, פחות מד' טפחים, וכשר, משמע דהוא נוטה להכשיר אלא שלמעשה ירא שמים יחמיר גם במעמיד דרבנן, וכ"כ בשו"ת אמרי יושר (ח"א סי' מ"ג). אבל הביכורי יעקב (סי'

בר. והנה לכה אות הכתלים י"א היא תה מכח יין צורך לקמן, שאותן בפסול של קנה יתל של לא בעי כן כנגד מנא לן תם אין רשז"א הכשיר

זעושה שאינו הסכך על עץ יישינן ועמיד ו אף גזירה בדבר חזו"א ניתין קעית ש.

זסיק כ"ו וכן

לפסול קש לסכך משום שבקל יסכך באופן שהגשם לא
 ללכת; דקש פסול לסכך מטעם הראב"ד הנ"ל כי הוא עומד למ
 לשפוב עליו, כדאיתא בר"ש אהלות פרק י"א וכפי שעשו בזמנ
 פ"ה מזרונים (mattresses). אולם ראיתי בספר הסוכה השלם ()
 בשם ספר פת"ו שכתב לחלק דשונה קש שעיקרו עומד למא
 ול"א למלאות שק הנ"ל ע"ש, ומשמע שאניצי פשתן עיקרן
 למלאות ברים, וקצת משמע כן בלשון הפמ"ג (א"א שם סק'
 פשתן... הואיל ורגילין ליתן אותו בכרים, וא"כ גם בנ
 שמשמשים בחבל גם לכרוך חבילות, כיון שיש עוד השתמשו
 גורמות שקבל טומאה, אולי לא די בשימוש לכריכת חבילות
 בגירות חכמים של אניצי פשתן וצ"ע.

והנ"ס על פסול דרבנן הנ"ל, הרי איתא במס' שבת סה. ענין קו
 נתיב ותולה בצואר בתו" ופירש"י וקליעתו זו היא אריגתו מאו
 טורי. דקרי ליה אריג כלומר לאו אריג ממש, וא"כ לפי רש"י ד
 מקבל טומאת מגע כאריג. אולם הבאנו שהב"י וב"ח והמג"א
 הפלי קבוצ. אלא מדרבנן משום שנשתנה צורתם, וכוותם סו
 (ס"ק י"ג), ומשמע דכן נקטינן, ואזלו בשיטת הרמב"ם (פ"א מו
 ה"ב) שכתב "החבלים השזורים כו' אינן מקבלין טומאה בפני עז'
 לא פסלו חבלים אלא מדרבנן, אבל בשעה"צ (ס"י תרכ"ט סק"כ)
 השש לשיטת רש"י בגמ' סוכה הנ"ל לגבי טומאת נגיעים, ציין לג
 לרש"י דמס' שבת שבנטו ונקלעו פסול לסכך מה"ת ע"ש,
 שמתחשב עכ"פ לגבי סכך, לשיטתו לחוש בחבלים אלו לפסול ד'
 והנה שאלני חתני הג"ר ח"ן היילפרין שליט"א אם אריך לסכך
 שקוראים "רפיא" [ראה פרטיו לקמן], ולכאן להשרע הרב
 בפסול אניצי פשתן טעם הרמב"ם בלבד, הרי חוטי "רפיא"
 צבועים] ניכרים שהם גידו"ק וא"כ אינם בכלל אניצי פשתן, ואפי
 לפי מה שנאמר לי על פרטי תהליך עיבודו, חוטי רפיא הנמכרים
 צמחים אינם מעובדים, אלא מתייבשים כמו שנחתכו מעלי הדק
 אותן שעושים מהם כובעים ונעלים, מיומנים תחילה אם
 מתאימה, והמיומנים נמתחים ושזורים דייקא בעודם עדיין לחי
 מתייבשים, וא"כ אותם שמיועדים לחנויות פרחים שאינם
 לעשות מהם דבר המקב"ט, לא עמדו מעולם למיון ומתיחה
 בעודם לחים, אלא נתייבשו מיד אחר שנחתכו ונפסלו בזה
 ליצירת כובעים ונעלים, וא"כ עדיפי מקש שגם מיועד למילוי
 שבזה גם המהרש"ם יודה דכשרים לסכך, דאין דומים כלל לאניצי
 שמכניסים אותם כמו שהם בכרים, וכאן החוטים לקשירת צמ
 עברו מעולם תהליך המכשירים לעשות מהם דבר המקב"ט, כי ל
 ושזרו אותם בעודם לחים, (וגם אין מיועדים לקשירת חבילות).

תרכ"ט י"ד, זולת בכלים שכבר נטמאו) והביה"ל (ריש ס"י תר"ל ד"ה כל)
 מקילים במעמיד דבבר הפסול מדרבנן ע"ש, וכן נטה הגר"מ פיינשטיין ז"ל
 (ספר מסורת משה אור"ח אות ת"ד, ופלא מה שהמגיה תמה שם מהמ"ב ס'
 תקכ"ט סק"ה, דהרי התם משתעי בסכך ולא במעמידו ע"ש), וראה לקמן
 מה שכתבנו בס"ד על מעמיד בחבל.

דין סיכוך בחבל

פשוט שחבלים מצמר או משאר מוצרים שאינם גידולי קרקע פסולים
 מה"ת לסכך בהם, וא"כ לפי מה דלכתחילה פוסלים מעמיד בכל דבר
 הפסול לסכך, אין לקשור את הסכך בהם משום מעמיד, ואפילו בחבל
 מגידו"ק, הא קי"ל (אור"ח ס"י תרכ"ט ס"ד) דאין לסכך בפשתן שנידק וניפץ
 והוא מימרא דרבה בר בר חנה א"ר יוחנן בפ"ק דסוכה יב. ד"סיככה
 באניצי פשתן פסולה" גם איתא בירושלמי (פ"ק דסוכה ה"ה) "סיככה
 בחבלים .. פסולה .. בחבלים של פשתן", וכן קי"ל (שו"ע שם ס"ה), וא"כ
 לא כל גידו"ק כשרין לסכך בהן. ולכן נברר בס"ד איזה חבל של גידו"ק
 כשר לסכך (וממילא הוי גם מעמיד כשר).

רש"י בסוכה שם פירש דאניצי פשתן פסולים משום דנתקנו במסרק
 וראויים בזה ליטמא בנגעים, וע"ש שגם נשרו במי משרה, ומשמע
 דפסולים לסכך מה"ת, וכן סברי כמה ראשונים וביניהם בספר העיטור
 אבל התוס' שם סברי דכל זמן שלא נטו אינם מטמאים בנגעים, וכן
 סברי כמה מרבתינו וביניהם הרמב"ם (פ"ה מהל' סוכה ה"ד) והראב"ד
 שם, והם פירשו דאינם פסולים אלא מדרבנן, לפי תוס' משום ד"הואיל
 וקרוב הוא לטומאה גזרו בהו רבנן לפוסלו לסכך", לפי הרמב"ם "מפני
 שנשתנית צורתו וכאילו אינן מגדולי קרקע", ולפי הראב"ד "מפני
 שראויים ליתן אותם בכרים וכסתות והרי הן מקבלין טומאה על ידי דבר
 אחר". ולדינא קי"ל דאינן פסולים אלא מדרבנן כמש"כ במ"ב (אור"ח שם
 ס"ק י"ב). והנה בשו"ע הרב שם הביא טעם הרמב"ם בלבד, אבל במ"ב
 הביא כל ג' הטעמים, ומשמע דנקט ככולם, וכן כתב (בס"ק י"א) בשם
 הא"ר דגם בנשרו לבד אין להקל אלא בשעת הדחק.

והנה הבאנו הירושלמי והשו"ע דסיכך בחבלים של פשתן פסולה
 ופירשו הב"י והב"ח והמג"א (ס"ק ד') הטעם עפ"י הרמב"ם, לפי שנשתנית
 צורתן, ובמ"ב (ס"ק י"ג) הוסיף "ופשוט דהוא הדין בחבלים של "קנבוס"
 ומקורו משו"ע הרב (שם ה') שכתב כן גם לגבי חבלים מצמר גפן ע"ש.

ויש לדון לפסול חבל של קנבוס גם לפי איך טעמים שהבאנו, שהרי
 משתמשים בהם גם לכרוך חבילות וקופסאות ואז יקבל טומאה (עיין
 כלים פט"ו מ"ד ופ"ט מ"ג), וא"כ דומה לאניצי פשתן שפסלו רבנן משום
 דקרוב הוא לטווח או למלאות כרים ויקבל טומאה, והכא קרוב הוא
 לכריכת חבילות. וראיתי כעין זה בהגהות דעת תורה להמהרש"ם (ס"י
 תרכ"ט ס"ק י"ח והובא בס' ארחות חיים שם) שכתב [נוסף לטעם הט"ו]

לפסול קש לסכך משום שבקל יסכך באופן שהגשם לא ירד דרכו
 לסוכה, דקש פסול לסכך מטעם הראב"ד הנ"ל כי הוא עומד למלאות שק
 לשכוב עליו, כדאיתא בר"ש אהלות פרק י"א וכפי שעשו בזמנו שמילאו
 במזרונים (mattresses). אולם ראיתי בספר הסוכה השלם (עמ' רס"ג)
 פשם ספר פת"ז שכתב לחלק דשונה קש שעיקרו עומד למאכל בהמה
 למלאות שק הנ"ל ע"ש, ומשמע שאניצי פשתן עיקרן לטוות או
 למלאות כרים, וקצת משמע כן בלשון הפמ"ג (א"א שם סק"ג) שכתב
 פשתן .. הואיל ורגילין ליתן אותו בכרים, וא"כ גם בנדוננו, אף
 שמשתמשים בחבל גם לכרוך חבילות, כיון שיש עוד השתמשויות שאין
 בהן שיקבל טומאה, אולי לא די בשימוש לכריכת חבילות להכלל
 פזירת חכמים של אניצי פשתן וצ"ע.

ונוסף על פסול דרבנן הנ"ל, הרי איתא במס' שבת סד. "עני קולע שלש
 זומין ותולה בצואר בתו" ופירש"י וקליעתו זו היא אריגתו מאחר שהוא
 טווה .. דקרי ליה אריג כלומר לאו אריג ממש, וא"כ לפי רש"י חבל קלוע
 מקבל טומאת מגע כאריג. אולם הבאנו שהבי"ו וב"ח והמג"א לא פסלו
 חבלי קנבוס אלא מדרבנן משום שגשנתה צורתם, וכוותם סתם המ"ב
 (סי' י"ג), ומשמע דכן נקטינן, ואזלו בשיטת הרמב"ם (פ"א מהל' כלים
 ה"ב) שכתב "החבלים השזורים כו' אינן מקבלין טומאה בפני עצמן" ולכן
 לא פסלו חבלים אלא מדרבנן, אבל בשעה"צ (סי' תרכ"ט סק"כ) אף שלא
 השש לשיטת רש"י בגמ' סוכה הנ"ל לגבי טומאת נגעים, ציין לגבי סיכוך
 לרש"י דמס' שבת שבנטו ונקלעו פסול לסכך מה"ת ע"ש, ומשמע
 שמתחשב עכ"פ לגבי סכך, לשיטתו לחוש בחבלים אלו לפסול דאורייתא.

והנה שאלני חתני הג"ר ח"ן היילפרין שליט"א אם אריך לסכך בגידו"ק
 שקוראים "רפיא" [ראה פרטיו לקמן], ולכאוי להשו"ע הרב שהעתיק
 בפסול אניצי פשתן טעם הרמב"ם בלבד, הרי חוטי "רפיא" [שאינם
 צבועים] ניכרים שהם גידו"ק וא"כ אינם בכלל אניצי פשתן, ואפי' להמ"ב,
 לפי מה שנאמר לי על פרטי תהליך עיבודו, חוטי רפיא הנמכרים לקשירת
 צמחים אינם מעובדים, אלא מתייבשים כמו שנחתכו מעלי הדקל, ואילו
 אותן שעושים מהם כובעים ונעלים, מיומנים תחילה אם מרתם
 מתאימה, והמיומנים נמתחים ושזורים דייקא בעודם עדיין לחים, ושוב
 מתייבשים, וא"כ אותם שמיועדים לחנויות פרחים שאינם עומדים
 לעשות מהם דבר המקב"ט, לא עמדו מעולם למיון ומתיחה ושזירה
 בעודם לחים, אלא נתייבשו מיד אחר שנחתכו ונפסלו בזה מעיקרא
 ליצירת כובעים ונעלים, וא"כ עדיפי מקש שגם מיועד למילוי שק, וי"ל
 שבזה גם המהרש"ם יודה דכשרים לסכך, דאין דומים כלל לאניצי פשתן
 שמכניסים אותם כמו שהם בכרים, וכאן החוטים לקשירת צמחים לא
 עברו מעולם תהליך המכשירם לעשות מהם דבר המקב"ט, כי לא מתחו
 ושזרו אותם בעודם לחים, (וגם אין מיועדים לקשירת חבילות).

ה"ה כל
 טיין ז
 זמ"ב ט
 ה לקמ
 פסולים
 ל דבר
 בחבל
 וניפין
 סיככה
 סיככה
 ו, וא"כ
 גידו"ק
 מסרק
 משמע
 עיטור
 ס, וכן
 ראב"ד
 הואיל
 מפני
 מפני
 י דבר
 ח שם
 במ"ב
 בשם
 זולה,
 זתנית
 נבוס,
 ש.
 שהרי
 (עיין
 משום
 הוא
 ז (סי'
 הט"ז

דין מעמיד בחבל

וכל זה לגבי סכך, אבל שאילתן אינה לסכך בהם אלא להעמיד בהם, וא"כ נוסף לספיקו של הפמ"ג הנ"ל (אי שרי להעמיד בפסול דרבנן), בחבל קלוע יש לדון אם גם לגבי מעמיד דלדינא הוא פסול דרבנן יש מקום להדר (לפי השעה"צ) לחוש לשיטת רש"י דפסול לסכך מה"ת וממילא אסור להעמיד בו, ואם כן אין להעמיד ע"י חבלים אלא אותן שנכללים בהירושלמי הנ"ל והובאו בסוף דברי הרמב"ם שם "מסככים בחבלים של סיב ושל חלף וכיוצא בהן שהרי צורתן עומד ואין חבלים כלים". ובזמנינו מצויים חבלים של גמי לח שעדיין לא נתייבש (שקורים בלע"ז rush או jonc וקולעים ממנו סלים, והובא ברש"י עה"פ (שמות ב' ג') ותקח לו תבת גמא, וז"ל 'גמי בלשון המשנה ובלע"ז יונ"ק, ודבר רך הוא, ועומד בפני רך ובפני קשה", והוא מגמ' סוטה יב. ושמות רבה (א' כ"א), וכן קושרים בו פרי מחובר לסימן, כדתנן (ביבורים פ"ג מ"א) "יורד אדם .. ורואה .. רמון שביכר, קושרו בגמ"י", או חבל עץ שקורים rotin או rotang (שקולעים ממנו כסאות), או במה שקורים raffia [brut] (הנמכר בחנויות צרכי גינה, וכנזכר משתמשים בו לקשור עצים ופרחים, ועדיף מרפיא מיומן ומעובד שעושים ממנו כובעים ונעלים ואז יקבל טומאה). אולם עדיין יש לדון בגמי וחבילי עץ הנ"ל דכיון שקולעים מהם סלים וכסאות, אולי דומים לאניצי פשתן דהוו קרובים לטומאה, והדרינן לספיקו של הפמ"ג אם שרי להעמיד בפסול דרבנן, אולם כיון שעושים מהם גם דברים שאין מקב"ט כגון מחיצות י"ל שבשאלתן שצריך להדק את הסכך, לגבי מעמיד יש לסמוך על הפת"ז, ובפרט שהפמ"ג לא החליט לפסול מעמיד בפסול דרבנן, והביכר"י והביה"ל מקילים לגמרי, ולאור זה ניחזי בס"ד אי שרי לקשור בהם את הסכך.

חבל הקושר הסכך לשפודים דינו כסכך או כמעמיד

כשקושרים הסכך אל קנים בחבל מגידולי קרקע ואינו מקבל טומאה שכשר לסכך בו, יש ללמוד מהמג"א (סי' תרכ"ט סוס"ק ט') שהחבל לא נעשה חלק מהסכך אלא דינו כמעמיד, אבל החזו"א (סי' קמ"ג אות ב') סובר שהחבל נעשה חלק של עצם הסכך ע"ש, וכן נוטה בס' מקראי קודש (סוכה ח"א סי' כ"א), ולדידהו אם נחמיר בנווננו לפסול הקנים משום מעמיד, כיון שהחבל נעשה חלק של הסכך אין כאן מעמיד דמעמיד, כי החבל והסכך הם סכך אחד שהקנים מעמידם. אולם אם מהות החבל שונה מהסכך, יש לעיין לדון החבל כ"היכר", ולאורך מג"א הנ"ל ד"היכר" מכשיר מעמיד גם בסכך, הסוכה כשרה אף שהחבל ראוי לסכך והוא כחלק ממנו, דומה למה שמצדד בס' מקר"ק שם להכשיר פסול מעמיד בסכך המונח על עצים שעל דפנות של מתכת, דאף שהסכך והעצים מצד הלכה הם כסכך אחד, מועילים העצים מדין היכר ע"ש, ואפילו את"ל דלא חשיב היכר, בשאלתן יש עצה שלא יהדק את הסכך סמוך

להקנים אלא יאריך את החבל באופן שהסכך יהי רחוק מהקנים, דבכה"ג שאין החבל מועיל לעשו בסכך אחד וא"כ שפיר הוי גם מעמיד כשר וגם היכר

אם סכך המחובר לדופני הסוכה פסול

כתב התרה"ד (סי' פ"ט), והר"ד בכ"י סוס"י תרכ"ו, " כגון קורות הבתים המחוברים במסמרים לכותלי וכע"ז כתב בעל העיטור (הל' סוכה שער רביעי פ"ג) מן הגג ונשאר העצים, הסכך כשר, וביאר הבית דמיירי בקובע המסמרים לשם סוכה כדי שלא יפס מן העשוי ע"ש, אלמא דאם חיברם במסמרים לשם לשבת תחתיו. [וכן מתב' מהמג"א סק"ו ודלא כהב"ח,

אולם בס"י תרכ"ז (ס"ק ב') הביא המג"א האגודה (ר' שלא יכסה בנסרים קבועים במסמרים אפי' פחות נ קבע", וכ"כ בשעה"צ (סי' תרל"ג ס"ק ז) וז"ל "בסכך שי הסכך, לא מתכשרא מן התורה עד דעביד לה ערא הנסרים של הסכך במסמרים". ותמהו באחרונים הוראתם דלעיל דשרי לחבר את הסכך לדפנות במסנ

וראייתי בספר הסוכה השלם שכתב דהאגודה מיירי אין הגשמים יורדים לסוכה, דבזה סוכתו פסולה מן לדירת קבע [כשם שבדירתו הקבועה אין יורד גשם מיירי שיש ריוח בין קורה לקורה ובין עץ לעץ שג לסוכה, לכן הוי סוכתו דירת עראי אף שהקורה או ד בספר הנ"ל שמבאר דבריו עפ"י הביה"ל (סי' תרל"ה כהט"ו (שם ס"ק ב) דלר"ת (הובא בטור סי' תרל"א המטר יכול ליורד בה פסולה, הוא מדרבנן, לכן בו כשרה (ש"ע שם) אף שאין המטר יורד בו, כי לא משום "דאין לו דמיון לבית כלל", והכא נמי כיון ההפסק שביניהם, אין להסוכה דמיון לבית וכשרה ע" כולה בקורות ועצים עד שאין מטר יורד בת, בלי היתה פסולה מדרבנן בלבד, דגם בזה כיון שהסכך אי אינה דומה לבית וכשרה ע"ש).

ולפ"ז בנדוננו דמשתעי בסכך שהמטר יורד דרכו, הו והמ"ב דסי' תרכ"ו ומותר לקושרו לדפנות, וכש"כ לפי מנחת משה (ח"א סי' צ"ו) מסוף דברי תוס' סוכה ב. שו מה"ת משום מניעת גשמים ולא משום חיבור הסכך שכן למדו הרבה מרבותינו ז"ל (ערל"ג שם, ב"ח סי' תר פמ"ג סי' תרל"ה משב"ז סק"ב, ישועות יעקב ריש סי' מצדד להעמיס כן באגודה הנ"ל ע"ש, דאין משם ר

להקנים אלא יאריך את החבל באופן שהסכך יהיה תלוי על ידו קצת החוק מהקנים, דבכה"ג שאין החבל מועיל לעשות צל, לכאורה אינו בסכך אחד וא"כ שפיר הוי גם מעמיד כשר וגם היכר.

אם סכך המחובר לדופני הסוכה פסול משום קבע

בתב התרה"ד (סי' פ"ט), והו"ד בב"י סו"ס"י תרכ"ו, "תלוש ולבסוף חיברו כגון קורות הבתים המחוברים במסמרים לכותלי הבית, יראה דכשר", וכע"ז כתב בעל העיטור (הל' סוכה שער רביעי פ"ג) שאם הסיר הרעפים מן הגג ונשארו העצים, הסכך כשר, וביאר הבית יוסף (סי' תרכ"ו ס"ג) המיירי בקובע המסמרים לשם סוכה כדי שלא יפסל משום תעשה ולא מן העשוי ע"ש, אלמא דאם חיברם במסמרים לשם סוכה הוי סכך כשר לשבת תחתיו. [וכן מתב' מהמג"א סק"ו ודלא כהב"ח, וסי' תרל"א ס"ק ח'].

אולם בסי' תרכ"ו (ס"ק ב') הביא המג"א האגודה (ריש סוכה) בשם תוס' שלא יכסה בנסרים קבועים במסמרים אפי' פחות מד' מפני שהם דירת קבע, וכ"כ בשעה"צ (סי' תרל"ג ס"ק ו) וז"ל "בסכך שעיקר הסוכה על שם הסכך, לא מתכשרא מן התורה עד דעביד לה עראי, דהיינו שלא יקבע הנסרים של הסכך במסמרים". ותמהו באחרונים דדבריהם סותרים הוראתם דלעיל דשרי לחבר את הסכך לדפנות במסמרים.

וראינו בספר הסוכה השלם שכתב דהאגודה מיירי כשע"י חיבור הסכך אין הגשמים יורדים לסוכה, דבזה סוכתו פסולה מן התורה כי נחשבת לדירת קבע [כשם שבדירתו הקבועה אין יורד גשם], אבל בסי' תרכ"ו מיירי שיש ריוח בין קורה לקורה ובין עץ לעץ שגשמים יורדים דרכו לסוכה, לכן הוי סוכתו דירת עראי אף שהקורה או העץ מחוברים, ועיין בספר הנ"ל שמבאר דבריו עפ"י הביה"ל (סי' תרל"ה ד"ה כשרה) שפסק כה"ט"ז (שם ס"ק ב) דלר"ת (הובא בטור סי' תרל"א) מה שסוכה שאין המטר יכול ליורד בה פסולה, הוא מדרבנן, לכן בחוטט בגדיש סוכתו כשרה (שר"ע שם) אף שאין המטר יורד בו, כי לא נחשב כדירת קבע משום "דאין לו דמיון לבית כלל", והכא נמין כיון שהמטר יורד דרך ההפסק שביניהם, אין להסוכה דמיון לבית וכשרה ע"ש. (ואם היה מכסה כולה בקורות ועצים עד שאין מטר יורד בה, בלי לקובעם במסמרים, היתה פסולה מדרבנן בלבד, דגם בזה כיון שהסכך אינו קבוע, מן התורה אינה דומה לבית וכשרה ע"ש).

ולפ"ז בגדוננו דמשתעי בסכך שהמטר יורד דרכו, הדרה הוראת המג"א והמ"ב דסי' תרכ"ו ומותר לקושרו לדפנות, וכש"כ לפי מה שהוכיח בשו"ת מנחת משה (ח"א סי' צ"ו) מסוף דברי תוס' סוכה ב. שכוונתם היא לפסול מה"ת משום מניעת גשמים ולא משום חיבור הסכך במסמרים, והביא שכן למדו הרבה מרבותינו ז"ל (ערל"נ שם, ב"ח סי' תרל"א ד"ה ומ"ש ר"ת, פמ"ג סי' תרל"ה משב"ז סק"ב, ישועות יעקב ריש סי' תרל"א ועוד) וגם ימצדד להעמיס כן באגודה הנ"ל ע"ש, דאין משם ראייה לפסול חיבור

לא להעמיד בהם סול דרבנן, בחבל ל דרבנן יש מקום כך מה"ת וממילא א' אותן שנכללים בכים בחבלים של ים כלים". ובזמנינו ים בלע"ז rush אן י ג' ותקח לו תבת יא, ועומד בפני רף ו, וכן קושרים בו מ .. ורואה .. רמון rotang (שקולעים) חנויות צרכי גינה, פיא מיומן ומעובה לם עדיין יש לדון ואות, אולי דומים זל הפמ"ג אם שרי ירים שאין מקב"ט ; לגבי מעמיד יש ל מעמיד בפסול חזי בס"ד אי שרי

כמעמיד

ינו מקבל טומאה ק ט' שהחבל לא סי' קמ"ג אות ב' בס' מקראי קודש זול הקנים משום עמיד דמעמיד, כי אם מהות החבל ג"א הנ"ל ד"היכר" ראוי לסכך והוא שיר פסול מעמיד שהסכך והעצים יכר ע"ש, ואפילו את הסכך סמוך

הסכך לרפנות (כי אין כוונת התוס' שחיבור הסכך פוסל אלא שמניעת ירידת הגשמים פוסל), אולם ע"ש במנחת משה (סי' ק"א) מה שהאריך בזה ומסיק דאין לחבר הסכך לסוכה במסמרים ודו"ק.

שו"ר בשו"ת בית יצחק (אה"ע ח"ב סי' קכ"ה אות א') שכתב "אסור לסכך לחברו בטינא לפמ"ש תוס' ריש סוכה (ר"ה כי עבד) דאסור לקבוע הנסרים במסמרים.. לעשות קבע, וה"ה מה"ט לחברו בטינא", ולמד בתוס' שהקבע הוא מחמת חיבור הסכך לרפנות ולא משום שאין גשמים יורדים, [דאם כוונת התוס' היא מפאת מניעת הגשמים אין להוכיח משום פסול בחיבור הסכך], אולם מכתב שחיבור בטינא דומה למסמרים, ולא סתם דנלמד משם לפסול כל סכך מחובר באיזה אופן שיהיה, משמע דחיבור עראי שאינו דומה למסמרים אינו עושה קבע, וא"כ חיבור ע"י חבל שאין דרך לחבר בו לקבע, י"ל שאינו פוסל את הסוכה, וכן מצאתי במ"ב הוצאת דרשו (בהגהה על סי' תרכ"ט ס"ק כ"ז) בשם הגר"נ קרליץ שליט"א (פסקי שמועות עמ' ל"ד) שאין חשש בקשירת חוט כיון שאין דרך לבנות ע"י קשירת חוטים ע"ש, אולם מביא שם מהגר"ש"א (אשרי האיש ח"ג פכ"ה אות ל') שאינו מתיר אלא אם יקשרנו באופן רפוי או ע"י עניבה בלא קשירה ע"ש. [ויש להעיר שלא פירשו אי מיירי בחבל מעץ או גם מאותן העשויים מקנבוס או צמר גפן.]

ויש להעיר על הבית יצחק מהתה"ד ובעל העיטור הנ"ל שהכשירו עצי גג הקבועים במסמרים, אולם י"ל דאינהו מיירי במניח סכך כשר תלוש במקום הרעפים שהוסרו, ואפשר שהבית יצחק מורה דלא נחשבת כדירת קבע כשחלקי הסכך אינם מכוסים בכיסוי מחובר, ולא פסל אלא כשכל הסכך מחובר, דומה לתוס' שממנו הוציא הבית יצחק את הוראתו [דהא התוס' משתעי במכוסה כולו עד שאין גשמים יורדים בסוכה], וצ"ע, ולאור זה בסכך דשאלתן שגשמים יכולים לרד דרכו לסוכה, לפי התירוץ שהבאנו שאם גשמים יורדים לסוכה אינה נעשית דירת קבע, א"כ אי משום קבע שרי לחבר את הסכך לקני המרפסת, ואפי' להבית יצחק שמחמיר בחיבור הסכך [אפילו בגשמים יורדים בסוכה], י"ל דמורה שחיבור בחבל אינו עושה קבע, ואפי' להגר"ש"א ז"ל שמחמיר בחבל, עכ"פ עניבה או כריכה שרי.

סיכום

לאור כל הנ"ל נבוא בס"ד לשאלתן, בסכך המהודק לקני מתכת המחברים במרפסת, דנתבאר דמעיקר הדין נקטינן דפסול מעמיד אינו אלא מדרבנן או ממנהגא, ואינו אלא לכתחילה, וגם אינו מוחלט לפסול אלא מספק, ובזה בודאי יכול לסמוך על הוראת הגרש"א שקנים אלו דינם ככותל, אולם לא יהדק את הסכך בחבל של צמר או שאר מינים שאינם גידו"ק כדי שלא יפסול את הסוכה לכתחילה משום מעמיד, אבל בחבלים שהם גידו"ק אפילו בחבלים של קנבוס מדינא סוכתו כשירה, כי

נקטינן כהרמב"ם דחבלים אינם מקבלים טומאה ואין נ מדרבנן, והביכו"י והביה"ל מכשירים מעמיד בפסול דרנ אולם להוסיף צרדים להכשיר במצות סוכה שהיא " וחוקותיה שקולה" (כדברי הפייטן תפילת שחרית ליוו והפמ"ג נסתפק אם קנים אלו דינם ככותל, וגם יש בחיבור על ידי חוקים (screws), וכן הערנו בעניותנו שמסככים בהם בתלוש, לכן להידור יש לדון אם הכס אפילו את"ל דיש בקנים מחוברים פסול מעמיד. בו מהדק הסכך בקנים אלא ע"י חבל מגידו"ק שאין מק"נ הוו הקנים מעמיד דמעמיד שנהוג עלמא להקל כפשיטו וגם בחבל מגמי וכיו"ב שעושים מהם סלים וכסאות, דאין מסככין בהם כמו שאין מסככין בפשתן, או במחצלאות הנעשים מהם, ומשמע דנקטו כהפת"ז או זאת נאמרה בסכך ולא במעמידו, וא"כ שרי להעמי לרחות דאין להוכיח ממחצלאות כי אולי חמיר חוט ה גם דבר המקב"ט, מכשכבר נעשה ממנו דבר שאין מ שכנוכר פסול מעמיד אינו אלא מדרבנן, ואינו מוחלט ו אינו אלא לכתחילה או משום מנהג, ולא באנו אלא לו של הפמ"ג במחובר לכותל, י"ל דגם להפמ"ג מצטרף מגידו"ק שאינו מקב"ט שעומד לעשות ממנו גם דברים דמי לפשתן, ולדון הקנים כמעמיד דמעמיד, ויקח גמי הניכר שהוא גידו"ק. (ואם יהדק את הסכך בחבל שאי גפן, ירויה גם שיטת רש"י הנ"ל דשזור וטווי דינו כא להדר בזה גם לגבי מעמיד.)

ואמנם הבאנו שאם קושר את הסכך לכותל או לקניי חלק בלתי נפרד של הסכך, ואינו "מעמיד" אלא "עצם" דאם להידור נרון פסול מעמיד בקנים, אין כאן [הקנים], אולם אם החבל גם שונה מהסכך י"ל דהו ודעימיה היכר מכשיר מעמיד, וכן אם הסכך אינו מד אלא תלוי בריחוק קצת מהם, באופן שאין החבל עו להחשב כחלק מהסכך, בזה גם לפי ספיקו של הפמ"ג [בקנים המחוברים לכותל] מ"מ כיון שהסכך תלוי ו מעמיד דמעמיד, נוסף למה ש"ל דהוי גם היכר ודו"ק. ואם יכול להשיג חבל מ"רפיא" שאינו מעובר, והוא א צמחים, כיון דלפ"ר הוא כשר לסכך כמשנ"ת, א"כ הר ואין צריך לכל הצירופים הנ"ל לומר שגם אם מהו מתכת, הרי הם מעמיד דמעמיד.

נקטינן כהרמב"ם דחבלים אינם מקבלים טומאה ואין פסולים לסכך אלא מדרבנן, והביכור והביה"ל מכשירים מעמיד בפסול דרבנן.

אולם להוסיף צדדים להכשיר במצות סוכה שהיא כנגד כל מצות דת החוקותיה שקולה" (כדברי הפייטן תפילת שחרית ליום ב' דסוכה), היות הפמ"ג נסתפק אם קנים אלו דינם ככותל, וגם יש סוברים דלא סגי בחיבור על ידי חדקים (screws), וכן הערנו בעניותנו אם להקל בקנים שמסככים בהם בתלוש, לכן להידור יש לדון אם הכשר הסוכה מתיישב אפילו את"ל דיש בקנים מחוברים פסול מעמיד. ברם כנדוננו שאינו מהדק הסכך בקנים אלא ע"י חבל מגיד"ק שאין מק"ט שמפסיק ביניהם, הו"ו הקנים מעמיד דמעמיד שנהוג עלמא להקל כפשיטות הריטב"א.

וגם בחבל מגמי וכיו"ב שעושים מהם סלים וכסאות, אף שיש צד לומר האין מסככין בהם כמו שאין מסככין בפשתן, אולם נוהגים להקל במחצלאות הנעשים מהם, ומשמע דנקטו כהפת"ז או דסוברים שהלכה זאת נאמרה בסכך ולא במעמידו, וא"כ שרי להעמיד בהם. ואף דיש לדחות דאין להוכיח ממחצלאות כי אולי חמיר חוט העומד לעשות ממנו גם דבר המקב"ט, מכשכבר נעשה ממנו דבר שאין מק"ט, אולם כנדוננו שכונזכר פסול מעמיד אינו אלא מדרבנן, ואינו מוחלט לפסול אלא מספק, ואינו אלא לכתחילה או משום מנהג, ולא באנו אלא להידור משום ספיקו של הפמ"ג במחובר לכותל, י"ל דגם להפמ"ג מצטרף מה שהבאנו דחבל מגיד"ק שאינו מקב"ט שעומד לעשות ממנו גם דברים שאינם מקב"ט, לא המי לפשתן, ולדון הקנים כמעמיד דמעמיד, ויקח גמי וכיו"ב שאינו צבוע היכר שהוא גיד"ק. (ואם יהדק את הסכך בחבל שאינו מקנבוס או צמר גפן, ירויה גם שיטת רש"י הנ"ל דשזור וטווי דינו כאריג, על הצד שיש להדר בזה גם לגבי מעמיד.)

ואמנם הבאנו שאם קושר את הסכך לכותל או לקנים י"ל שהחבל נעשה חלק בלתי נפרד של הסכך, ואינו "מעמיד" אלא "עצם הסכך", וא"כ הדרינן דאם להידור נדון פסול מעמיד בקנים, אין כאן אלא מעמיד אחד [הקנים], אולם אם החבל גם שונה מהסכך י"ל דהוי "היכר" דלהמג"א העימיה היכר מכשיר מעמיד, וכן אם הסכך אינו מהודק סמוך להקנים אלא תלוי בריחוק קצת מהם, באופן שאין החבל עושה צל ואינו יכול לתחשב כחלק מהסכך, בזה גם לפי ספיקו של הפמ"ג [לצדד פסול מעמיד בקנים המחוברים לכותל] מ"מ כיון שהסכך תלוי בהם ע"י חבל, הוי מעמיד דמעמיד, נוסף למה ש"ל דהוי גם היכר ודו"ק.

ואם יכול להשיג חבל מ"רפיא" שאינו מעובד, והוא אותו שנמכר לקשור צמחים, כיון דלפ"ר הוא כשר לסכך כמשנ"ת, א"כ הרי הוא מעמיד כשר, ואין צריך לכל הצירופים הנ"ל לומר שגם אם מהדרין להחמיר בקני מתכת, הרי הם מעמיד דמעמיד.

וסל אלא שמניעת ק"א מה שהאריך

שכתב "אסור לסכך י"ד) דאסור לקבוע טינא", ולמד בתוס' שום שאין גשמים ז אין להוכיח משם מה למסמרים, ולא ופן שיהיה, משמע ע, וא"כ חיבור ע"י זסוכה, וכן מצאתי בשם הגר"י קר"י חוט כיון שאין דרך ש"א (אשרי האיש רפוי או ע"י עניבה בחבל מעץ או גם

ל שהכשירו עצי גס סכך כשר תלוש ידה דלא נחשבת בר, ולא פסל אלא יצחק את הוראתו יים בסוכה], וצ"ע ירכו לסוכה, לפי עשית דירת קבע סת, ואפי' להביח סוכה], י"ל דמורה שמחמיר בחבל

ידק לקני מתכת פסול מעמיד אינו ינו מוחלט לפסול שז"א שקנים אלו ר או שאר מינים שום מעמיד, אפ"י סוכתו כשירה, אפ"י

קול טעה ומכר הדסים שכבר נמכרו לאחר

ב. האם יכול לקנותו מדין דעת אחרו ברשב"א ב"ב מא. הביא דעת הראב"ד והובא המוכר יכול להקנות חפץ להלוקח שעושה מעשה לקנות וד"ע דדעת אחרת מקנה סגי להקנות וע"ה המשולש (סי' ה') איך אנו סומכים על מכירת חמץ אין לו סמיכות דעת לקנות. אך לשיטת הראב"ד שאין לגוי דעת לקנות מ"מ סגי בדעת ישראל המו כתבו הפוסקים להקל גם בנוגע למצות ד' מינים ולפעמים קורה שאחר מבני הבית לוקח הלולב של בו מצות נטילת לולב, ושוכח לקנותו ע"מ להחזירה לכוון לקנותו כדי שיהא 'לכם' דא"צ ליטלו שנית, ו ה"ח כל שדעת הנותן היתה להקנותו לו ולפי זה פשוטה ללוקח שני שיצא יד"ח ד' מינים אף ביו"ט הראשון להקנותו ללוקח השני.

אך יש להעיר, דאי נקטי' להלכה כדעת הראב"ד, ה"ב בס"י תרנ"ח סע"ו דהמקנה לולבו ביו"ט א' הפעוטות והקטן מקנהו לו בחזרה, יוצא בו, דס"ל ל מקנהו להקטן אינו זוכה בו אלא מדרבנן, ומדרב לקנות בחזרה מתקנת הפעוטות. ואם נקטינן נ אחרת מקנה מהני להקנות לקונה מה"ת למה לא מה"ת ויש לדחות דשאני קטן שאין לו יד, והרי זה נ קנין כלל והראב"ד לא מיירי כ"א בגדול שעושה מ נתכוון לקנות ולפי"ז יש מקום לומר דבקטנה שנ בשו"ע חו"מ סי' רמ"ג, אז ע"י דעת אחרת מקנה (וכמהלך הזה מצאתי בס' תורת הקנינים ח"ב ענ משפט סי' רל"ה א' בד' הר"ן דבקטן אין דעת אחרת בקטנה שיש לה יד מהני.)

ואם פנים הרברים יצא לנו חידוש לחומר, דהנה נ כתב דאם מקנה לולבו ביו"ט א' לבחור בן י"ג שנו יכול הבחור לחזור ולהקנותו לו, דאף דבהאורייתא דרבא עד שיבדוק אם יש לו ב' שערות, מ"מ לענין ס"ס להקל אף דלא ידוע לנו אם הביא ב' שערות. שערות, ועוד דאף אם הוא קטן מ"מ הרי לדעה הב' קטן לא זכה בהלולב רק מדרבנן ויכול לחזור ולהק ע"ש ולפמשנת דקטנה יש לה יד א"כ כשיתן לילו שהיא בחזקת גדולה מ"מ אם אין ידוע שיש לה לחזור ולהקנות לו, ובזה ליכא ס"ס להקל דכיון דקי קנתה הלולב מה"ת.

וכמוכך שכל הנאמר אינו אלא בנדוננו שהסכך הוא תחת הקנים, אבל אם קושרו על השפודים, אם הסכך עומד ברוח מצויה בלי הקשר, אין בעת רוח כזה משום מעמיד כל עיקר כדהבאנו מהבצל החכמה. (וע"ש דגם אם עבר רוח שאינה מצויה ולא נשאר הסכך במקומו אלא ע"י הקשר אין הסוכה נפטלת אחר הרוח משום תולמ"ת והדרה להכשרה.) ולכן אם מוצא פתרון להדק את הסכך מעל הקנים בודאי עדיף.

וכל זה לגבי פסול מעמיד, אבל הבאנו עוד דע"י הקשר יש חשש שסוכתו נעשית דירת קבע, אולם בנדוננו שגשם יורד דרך הסכך, וכן אם לא יעשה קשר אלא עניבה או יכרוך החבל כמה פעמים בלי לקושרו, נתבאר דלכו"ע לא הוי דירת קבע, ודו"ק.

הרב מרדכי הלוי קנר טאראנטא

טעה ומכר הדסים שכבר נמכרו לאחר

מעשה באדם אחד שקנה הדסים בחנות ושילם עבורם, אלא שבטעות השאירם שם ושכח לקחתם עמו הביתה. כשהבחין המוכר שהלה שכח את ההדסים הניחם במקרה ע"ד להחזירם ללוקח זה כשיחזור וידרוש את ההדסים שלו. לאחר תקופה קצרה אמנם חזר הלוקח והמוכר אמר לו שהניחן במקרה, וכשהלך להוציאם מהמקרה לא מצאם, כנראה שנמכרו ללוקח שני בטעות. המוכר נתן לו הדסים אחרים והלוקח יצא שמח וטוב לב. כעת נתעוררה שאלה דלכאוף הלוקח השני לא יצא יד"ח בההדסים שנמכרו לו היות והם שייכים ללוקח ראשון. ואף שהלוקח הראשון מסכים להקנותם ללוקח שני מ"מ היות והלוקח השני אינו מתכוון לקנותם כעת בחשבו שהם שלו איך נעשין שלו ומעתה יש להתבונן איך אפשר להצילו מלכרף ברכה לבטלה על ההדסים שאינם שלו.

א. האם לוקח השני יכול לקנותם מטעם חצירו של אדם קונה שלא מדעתו

במושכל ראשון היה נראה דהלוקח השני יכול לקנות ההדסים בקנין חצר, דאף שאין לו דעת לקנותן מ"מ הרי קי"ל דחצירו של אדם קונה לו שלא מדעתו. אכן זה אינו, דהרי בתוס' ב"ב נד. ד"ה אדעתא מבואר דאין אפשר לקנות מדין חצר קונה שלא מדעתו רק כשאינו יודע שהחפץ מונח בחצר, אבל אם יודע שהחפץ מונח בחצר אלא שחושב שאין צורך לקנותו מפני שהחפץ הוא שלו, אז אין חצירו קונה לו שלא מדעתו.